…хы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 237 (6166)
НОЯБРИИН
26
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл— бүхы арадуудай тон шухала хэрэг

(«Правдын» ноябриин 23-най түрүү бэшэг).

…нэхөөр ехэ түүхэтэ удхаша…ртай, эб найрамдалай тала ба…ригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи …нгресс үсэгэлдэр хүдэлмэреэ …үргээ.

Эб найрамдалай тала баригша…й Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конг…есс хадаа арадуудай айхабтар …ээр эб найрамдалда дуралдагай …үсэтэ демонстраци болоо. Эб …айрамдалда дуратай бүхы хүн …үрэлтэнэй бодото голосой хан…инаһан энэ конгрессэй хүдэлмэ…рие бүхы дэлхэй һонирхон хара…жа байба. Тиигэжэ дуулдаһан …шарынь юуб гэхэдэ, шэнэ дай …дхэгшэдтэ эсэргүү һүртэ шан…а, нүлөө ехэтэй, дабагдашагүй …үсэн болошо эб найрамдалай …дэлөөн хэмжээлэшэгүй ехээр ур…а, бэхижээ. Эб найрамдалай та…а баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёр…дохи конгресс бүхы дэлхэйн ара…дуудта хандуулагдаһан манифест, …эгэдэмэл Наһануудай Организа…цида хандалга баталан абаад, эб …найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй хү…лбэрилхы шэнэ орган—Эб най…рамдалай Бүхэдэлхэйн Соведые …унгаа. Конгрессэй хүдэлмэридэ …абаадагшад, 80 оронуудай түлөө…лэгшэд эб найрамдалай Бүхэдэл…хэйн Соведэй составта оробо.

Конгрессэй трибуна дээрэһээ …үхы дэлхэйн арадуудай хэлэнүүд …дээрэ үгэ хэлэгдээ. 80 оронуудай …арадуудай түлөөлэгшэд нэгэ нии…э үгэ—амгалан ёһоор хани ха…рилсаха үгэ олоһон байна. Тэнэг …бадалые сэсэн бодол илаха, һан…ал ба харшалалдаае арадуудай …хёон байгуулхы амгалан ажал, …арадуудай хани харилсаан илаха …гэһэн удхатай эб найрамдал гэжэ …агуу ехэ үгэ хадаа элдэб расанууд…ай ба национальностьнуудай, по…литическэ элдэб үзэл бодолтой ба …межантай, элдэб мэргэжэлтэй ба …общественнэ тушаал зэргэтэй олон …зуун миллион хүнүүдые нэгэдхээ. …эдэр дээдэ ба арюун һайхан нэ…гэл уг зорилго хадаа, эб найрам…далда дуратай бүхы арадуудые …нэгэдхэдэгтээл адляар, конгресстэ …хабаадагшадые эмхидхэн жагсаа…гаа. Энэ уг зорилго—эб найрамда…лые аршалан хамгаалха, дай үүд…хэгшэдэй амыень татаха, тэдэнэй …гэмтэ муухай, хорото түсэбүүдые …тааһалдуулха ябадал болоно.

Империалистнуудай шунахай тү…сэбүүдые бэелүүлхэгүй, эб най…рамдал ба бүгэдэниитын аюулгүй …байдал аршалан хамгаалха гэһэн …арадуудай хатуу зориг ба шиидэ…бэри хадаа Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи …конгрессээр зохёон бэлэдхэгдэ…һэн түүхэтэ документнүүдые эб …найрамдалай түлөөлэгшэдэй нэгэн …һаналаар баталан абаһан ябадалда …али тодоор харагдана.

Арадуудта хандуулагдаһан ма…нифест дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Варшавада болоһон, эб найрам…далай тала баригшадай Бүхэдэл…хэйн Хоёрдохи конгресс дээрэ 80 …оронуудай арадуудай нэрэһээ ба…талагдаһан энэ бэшэгые уншаха…даа, эб найрамдалай түлөө тэмсэл …манай өөһэдымнай гол шу…хала хэрэг мүн гэжэ ойлгон абаг…ты. Эб найрамдалай тала бариг…ша хэдэн зуу миллион хүнүүд нэ…гэдээд, таанадта гараа һарбайжа …байнал. Эдэнэр хадаа өөһэдынгөө …арадуудые батаар этигэдэг хүн тү…рэлтэнэй анха түрүүн ябуулжа …байгаа тон арюун тэмсэлдэ хабаа…лыт гэжэ таанарые уряална.

Эб найрамдалые хүлеэдэг бэшэ— …эб найрамдалые туйлан абадаг …ты».

Эдэ гайхамшаг үгэнүүд доторнь …эб найрамдалай түлөө [illegible] …олон миллионно тэмсэлшэдэй …бата зориг, эб найрамдалай …тала баригшадай бүгэдэарадай хү…длөөнэй улам ургажа байгаа хү…сэн ба эмхидэл харагдана. Эб най…рамдал туйлаха хэрэгтэй, эб най…рамдалай түлөө бүри эдэбхитэй…гээр ба эрид шууд тэмсэхэ хэрэг…тэй. Энэ хадаа уласхоорондын ор…чон байдалаар захирагдана. Шэнэ …дайнай аюул хурсадаа. Булимта…лгын дайнай түймэр американ…ска интервентнүүдээр Кореядэ ша…тагдаад, соробхилжо байна. Тии…мэһээ, эб найрамдалай тала ба…ригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи …конгресс үнэн сэдьхэлтэ бүхы хү…нүүдые иигэжэ уряална:

—Бидэнэй хүсэнүүдые нэгэдхэе. Мүнөө Кореяе хооһолжо байгаад, харин үглөөдэр бүхы дэлхэйдэ түймэрэй шатаха аюул тохёолдуулһан энэ дай зогсоохо эрилтэ табия.

Хорото муухай зорилгоор дэлхэйн шэнэ алалсаа бэлэдхэн, американо-английска империалистнууд болбол Баруун Германиие дахинаа шармайн зэбсэгжүүлжэ ба германска армиие дахинаа байгуулжа, японско милитаризмые һэргээн бодхоожо байна. Амгалан байдалай түлөө бүхы тэмсэлшэдые эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс иигэжэ уряална:

—Германида ба Японидо дайнай шэнэ гуламтануудые дахинаа шатааха һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэе.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс болбол атомна зэбсэг хоримжолхо, буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ хуряаха, эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэдэ хиналта тогтоохо гэжэ олон миллион хүнүүдэй үмэнэһөө эринэ. Конгресс хадаа дайнай пропагандын түлөө хэһээхэ хуулинуудые гаргаха эрилтэ хэнэ, эб найрамдалай тала баригшадые мүрдэхэ хашаха ябадал зогсоохые эринэ. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгресс болбол амгалан байдал ба уласхоорондын хани харилсаа бэхижүүлхэ зорилгоор агууехэ табан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзахые шухалада тослоно.

Дайн хадаа хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулжа байна, «теэд, эб найрамдал ба ажана түбшэн байдал сахиха гэһэн арадуудай найдабариие Нэгэдэмэл Наһануудай Организаци ханганагүй» гэжэ дэлхэйн арадуудта хандуулагдаһан манифест сос [illegible] заагдана.

Амгалан байдалда дуратай арадуудай хүсэл зоригые хараадаа абажа, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс болбол дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр, эрхэ сүлөө, амгалан байдал, арадуудай хоорондоо хүндэлэлсэхэ ябадал хангахын түлэ байгуулагдаһан тэдэ принципүүдтээ эрид шууд тэхэрин бусахыень Нэгэдэмэл Наһануудай Организациие уряална. Нэгэдэмэл Наһануудай Организацинуулта зорюулжа, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй тусхайлан абаһан хандалга дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Нэгэдэмэл Наһануудай Организацида өөһэдынгөө правительствонуудаар түлөөлэлгэтэй ба мүн үшөө түлөөлэгдөөшьедүй бүхы арадуудай найдаһан тэрэ гол найдабариие Нэгэдэмэл Наһануудай Организациин хэрбээ хангажа шадаагүй һаа, хүн түрэлтэнэй ажана түбшэн ба амгалан байдалые тэрэнэй хангажа шадаагүй һаа, энэнь юунһээ болохоб гэхэдэ, бүгэдэниитын эб найрамдал туйлаха гансахан арга боломжые — бүгэдэниитээрээ зүблэрхэ ябадалые хэрэгсэдэггүй хүсэнүүдэй нүлөөн доро ороһонһоонь тохёолдохо байна». Хүн түрэлтэнэй үшөө найдажа байгаа найдабаринуудые хангаха гэжэ хэрбээ хүсээ һаа, Нэгэдэмэл Наһануудай Организаци хадаа энээнэй эмхидхэгдэхэ үдэрһөөнь хойшо арадуудай заажа үгэһэн замда бусаха ёһотой гэжэ тус хандалга дотор тусхай тэмдэглэгдэнэ.

Эб найрамдал һэргээн бодхоолгодо ба сахилгада, бүхы арадуудай хоорондоо, тэдэнэй социальна системэнүүдһээ дулдыдангүйгөөр этигэлсэхэ ябадал һэргээлгэдэ ба сахилгада зорюулагдаһан хэдэ хэдэн тодорхой дурадхалнуудые Нэгэдэмэл Наһануудай Организациар, элдэб оронуудай правительствонуудта харюусалга даалгадаг хуули гаргалгын органуудаар дары хаража үзэхыень Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс өөрынгөө хандалга соо шухалашалан эринэ.

Конгрессэй шухала дурадхалнуудай тоодо: бүхы түрэлэй атомна, бактериологическа, химическэ зэбсэгые, хоронуудые, радиоактивна ба бусад бүхы олоор хюдалгын хэрэгсэлнүүдые заатагүй хоримжолхо, эдэ зэбсэгүүдые түрүүлэн хэрэглэһэн правительствые сэрэгэй гэмтэн гэжэ соносхохо, бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые прогрессивнээр, нэгэндоро ба тэгшээр хорооха ябадал болоно.

Ямаршье формотойгоор шэнэ дайнай пропаганда хэһэнэй түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулхаар хараалан, эб найрамдал хамгаалха тухай хуули гаргахыень уряалжа бүхы оронуудай парламентнуудта хандаба.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс болбол Нэгэдэмэл Наһануудай Организацида ороһон оронуудай, мүн тэрээндэ ороодүй оронуудай, мүнөө үшөө бэеэ даагаагүй ба колониальна байһан оронуудайшье арадуудай хабаадалгатайгаар, дэлхэйн бүхы арадуудай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет байгуулаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет хадаа бүхы арадуудай ажамидаралай интересүүдтэ харюусаха, бата бэхи ба үни удаан сагай эб найрамдал хангаха үндэр дээдэ зорилго өөртөө даажа абаха байна. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет болбол бии байгаа бэрхэшээлнүүдые дабаха, дааһан үүргээ дүүргэхэ тухайдаа хүн түрэлтэниие найдуулна.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй баталан абаһан, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй саашанхи программань бүхы оронуудай ба континентнүүдэй үргэн олон арад ниитын эгээн шухала, ажамидаралай интересүүдтэ харюусана. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй табиһан эрилтэнүүд хадаа тус конгрессто дэлхэйн табан хубиһаа: Европоһоо ба Америкэһээ, Африкаһаа, Азиһаа ба Австралиһаа ерэһэн 80 оронуудай түлөөлэгшэдэй хоорондо сүлөөтэйгөөр дискусси хэһэнэй, һанал бодолнуудаа зүбшэлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ найруулагдаһан байна.

Хитадай, Кореяын, Вьетнамай делегадуудай ба бусад оронуудай түлөөлэгшэдэй гэршын ёһоор, элирхэйлһэн баримтанууд хадаа дай үүдхэгшэ американо-английска алууршадай хорото муухай аашануудые бүхы дэлхэйн урда балшыса элишэлээ.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессһээ харахада, эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа дэлхэйн бүхы арадуудай хэрэг мүн, амгалан байдал аршалан хамгаалжа болохо гэһэн ойлгомжо, дайн зайлашагүй хэбэртэйгээр империалистнуудай баталан хэлэдэгынь худал гэһэн ойлгомжо бүхы оронуудай арад олониитын ухаан бодолдо гүнзэгыгөөр нэбтэрэнхэй байна. Амгалан байдал аршалан хамгаалхын тулада, эб найрамдалай түлөө бүхы тэмсэлшэдэй бүри ехэ хүсэлэлгэ гаргахань шухала, бүри нигтаар жагсаха ба эмхидхэхэ, бүхы дэлхэйдэхи үнэн бодолто хүнүүдэй һэрэмжэеэ бүри шангадхахань шухала.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй хэһэн асари ехэ ба үрэ түгэс хүдэлмэри дээрэһээ харахада, үнэн бодолой бии байгаа һаань политическэ ба экономическа системэнүүдэй илгаашье, политическэ үзэл бодолнуудай ба шажан шүтэлгын илгаануудшье удаан сагай, бата бэхи эб найрамдал тогтоолгодо, уласхоорондын амгалан ёһоной хани харилсаа хүгжөөлгэдэ һаад хэжэ шадахагүй.

Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро, амжалтатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа советскэ арад эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые тон ехэ һайшаалтайгаар угтана. Манай героическа арад хадаа бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй вождь эб найрамдалай агууехэ туг баригша нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй авангардда саашадаашье ябахань лабтай.

Эб найрамдалай хэрэг мандаха болтогой! Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!

Удмуртска АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Удмуртска АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ ВКП(б)-гэй Удмуртска Обкомдо

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет болбол тогтоһоор 30 жэл болоһонойнь һайндэртэй дашарамдуулан Удмуртска Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, интеллигенци ба бүхы ажалшадые амаршална.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци болбол Удмуртска арадые помещигүүдэй капиталистическэ мүлжэлгэ, дарлалгаһаа, политическэ ба национальна дарлалтаһаа сүлөөлһэн байна.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ Удмуртска АССР-эй ажалшад Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро ород арадай ахадүүгэй туһаламжатайгаар, өөрынгөө республикын экономико ба культурые хүгжөөхэ ябадалда ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Удмурти дотор социалистическэ томо промышленность ба коллективнэ ехэ механизированнэ хүдөө ажахы байгуулагдаа. Мүнөө үедэ республикын томо промышленностиин продукцинь революциин урда тээхи үеын промышленностиин хэмжээе 40 үлүүтэй дахин үлүүлээ. Хүдөө ажахынь улам уламаар дэбжэжэ байна, тарилгын талмайнууд ехэ боложо, ниитын малажал ургана.

Удмуртиин ажалшадай материальна ажана тэниглэн байдал ба культурна хэмжээнь хэлбэришэгүйгөөр дэбжэжэ байна. Советскэ Удмурти хадаа үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэдэг республика болоо. Долоон жэлэй уялгата һуралсал бэелүүлэгдэнэ, 5 дээдэ һургуулинууд, 25 техникумүүд байгуулагдаа. 1500 гаран клубууд, библиотекэнүүд, киноустановконууд хүдэлмэрилнэ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет болбол Удмуртска Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын хүдэлмэришэд, колхознигууд ба интеллигенци республикынгаа арадай ажахын ба культурын шэнэ дэбжэлтын түлөө, манай агууехэ социалистическэ Эхэ ороной саашадаа сэсэглэн һалбархын түлөө саашадаа эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ байха гэжэ этигэнэ.

ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (большевигүүдэй) ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

БМАССР-эй Совминда ба ВКП(б)-гэй Обкомдо

Мүрысөөндэ илаһан предприятинууд Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ

1950 оной октябрь һарын хүдэлмэриин дүнгөөр республикын промышленностиин ба транспортын удаадахи түрүү предприятинуудые дайнай хойто тээхи Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэхэ гэжэ Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй бюро тогтообо:

Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, Ленинэй орденто ПВЗ-гэй теплоэлектроцентраль, мяха-консервын завод, Галуута-Нуурай рудоуправлени, «Байкалгосрыбтрестын» Доодо-Ангарай загаһа-консервын комбинат, Усть-Баргажанай загаһа-консервын комбинат, ликеро-архиин завод, «Бурмонголлес» трестын Улан-Удын модоной завод, Улан-Удын станциин вагонно депо, Зүүн-Сибириин түмэр замай албанай 15-дахи дистанци, мүн албанай 16-дахи дистанци, Мелькомбинат, Улан-Удын махоркын фабрика, БМАССР-эй нютагай промышленностиин Министерствын мебельнэ фабрика, шэгнүүр заһабарилгын завод, Улан-Удэ городой Железнодорожно районой промкомбинат, пивын завод, Шулуутайн известково завод, «Бурмонпромсоведэй» Чкаловай нэрэмжэтэ олзоборилгын артель, «Победа» гэжэ олзоборилгын артель, «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артель, «Кооптруд» гэжэ олзоборилгын артель, «Разнопромкооп» гэжэ олзоборилгын артель, «Буркоопинсоюзай» «Труд» гэжэ олзоборилгын артель, мүн тус системын «Красный путь» гэжэ олзоборилгын артель,, Лесхимсоюзай «Снежная» гэжэ олзоборилгын артель, Зүүн-Сибириин түмэр замай албанай хэлхеэ холбооной 7-дохи дистанци, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи автоуправлениин авторемонтно мастерской, мүн автоуправлениин № 1 автотранспортна конторо, хэлхеэ холбоокой Управлениин Баунтын аймагай конторо, хэлхеэ холбооной Управлениин транспортна конторо, Зүүн-Сибириин пароходствын Байкало-Селенгинскэ леспромхоз, СССР-эй загаһанай промышленностиин Министерствын «Рыбсбытын» загаһа болбосоруулдаг завод, тус Министерствын Большереченскэ загаһа үсхэбэрилдэг завод, республикын хүдөө ажахын Министерствын Улан-Удын моторо-заһабарилгын завод, «Сельэлектрогой» электромастерскойнууд, Селенгинскэ замай техническэ участок гэгшэд болоно.

Сталинска блогой кандидадууд

Бичурын колхозууд ба тосхонуудаар

БИЧУРА. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай колхозуудаар ажалшадай һунгалтын урда тээхи суглаанууд политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэжэ байна. Колхозно таряашад, малшад ба интеллигенци өөһэдынгөө этигэмжэтэдые, эрхим хүнүүдээ сельскэ, поселково ба сомоной Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлнэ.

Ворошиловай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо колхознигуудай хамтын суглаан боложо, Мало-Куналейскэ сельсоведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Колхозник нүхэр Лобанов эгээн түрүүн үгэ абажа, Мало-Куналейскэ сельсоведэй депутадуудта кандидадуудаар эдэбхитэй эрхим колхозницанууд Матрёна Петровна Маркова, Ульяна Фёдоровна Смолинае дэбжүүлхэ дурадхал оруулаа. Мүн тэрэшэлэн племенной хонидой фермые даагша Андрей Филиппович Толстихиниие нэрэлээ. Тиихэ зуураа, нүхэр Лобанов иигэжэ хэлэбэ:

— Нүхэр Толстихинай хүтэлбэреэр манай колхозой хонинов товарна фермэ багабэшэ амжалта туйлажа байна. Хониной тоо толгойе олошоруулха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Племенной хонин бүриһөө 9.8 килограмм нооһон хайшалагдаа. Колхознай нооһо тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосожо, 27 мянган түхэригэй олзо доход оруулһан байна. Нүхэр Толстихин болбол эгээн эдэбхитэй колхознигуудай нэгэн мүн. Ниитын хүдэлмэридэ оролдосотойгоор хабаададаг. Тиимэһээ сельскэ Соведые хүтэлбэрилсэхэ эрхим хүнүүдэй нэгэн гэжэ һананаб.

Дурсагдагша нүхэдэй кандидатурануудые колхознигууд бултаараан нэгэн дуугаар һайшааба.

Удаань, энэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Беляев үгэ абажа, колхозойнгоо правлениин түрүүлэгшэ Дмитрий Ильич Смолиниие мүн энэ сельсоведэй депутадта кандидадаар нэрэлхэ зуураа:

— Нүхэр Смолин манай эрхим кандидадуудай нэгэн болохо гэжэ һананаб. Нүхэр Смолиной хүтэлбэреэр колхознай жэлһээ жэлдэ хүгжэжэ байна. Байгша оной хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые аймаг дотороо түрүүлэн шахуу дүүргээбди. Тиигэжэ, хүдөө ажахын бүхы түрэлэй продуктнуудые тушаалгаар, мүн мүнгэн түлбэринүүдээр гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосообди. Тиимэһээ нүхэр Смолиной кандидатурые дэмжэхыетнай уряалнаб.

Нүхэр Смолиной кандидатурые колхознигууд бүгэдөөрэн баяртайгаар дэмжэбэ.

Тэрэшэлэн, Бодонгуудай сомоной Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхын түлөө Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан болоо. Сомсоведэй избач нүхэр Цыбиков эгээн түрүүн үгэ абажа хэлэбэ:

— Сомонойнгоо Соведтэ эрхим хүнүүдээ эльгээхэ золдо хүртөөд байнабди. Нүхэд колхознигууд! Манай нютагай эдэбхитэй хүнүүдэй нэгэн, колхозой правлениин түрүүлэгшын орлогшо Эрдэни Цыдыпович Цыдыповые өөһэдынгөө кандидат болгон эльгээхые дурадханаб. Нүхэр Цыдыпов хадаа колхозно ажахыгаа, илангаяа малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ нилээд ехэ оруулалта хээ. Тэрэ хадаа олониитэ зоной ба колхозойнгоо хэрэгэй түлөө бүхы зүрхэнһөө оролдодог. Нүхэр Цыдыповэй кандидатурые нэгэн һаналаар дэмжэхэ байһамнай дамжагүй.

Бүхы колхознигууд нүхэр Цыдыповэй, мүн ОТФ-е даагша, коммунистка Д. Юндуковагай кандидатурануудые нэгэн дуугаар дэмжэбэ.

Тэрэшэлэн Окино-Ключевскэ долоон жэлэй һургуулиин ба хүүгэдэй байшангай коллектив һунгуулиин № 1 Окино-Ключевскэ округһоо Окино-Ключевскэ сельсоведэй депутадта кандидадаар тус һургуулиин эрхим багша тус сельсоведэй урданай депутат Августа Прохоровна Разуваевае дэбжүүлэ.

А. Шулунов.

З. Н. Бухарова—горсоведэй депутадта кандидат

Хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музейн научна ба техническэ хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан боложо. ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Соведэй депутадта кандидадаар музейн байгаалиин таһагые даагша Зинаида Николаевна Бухаровагай кандидатурые нэгэн һаналаар дэбжүүлээ.

Нүхэр Бухарова олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг ба анхаралтай нүхэр юм. Тэрэ хадаа музейн хүдэлмэриие һайнаар мэдэдэг. Нүхэр Бухарова идейнэ политическэ хэмжээгээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг. Мүнөө марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ һуража байна.

Зинаида Николаевна хүдөө ажахын наукые пропагандалха хэрэгтэ ехэ анхарал оролдолго гаргадаг тула энэ асуудалаар хэдэн олон выставкэнүүдые эмхидхэһэн байна. Жэшээлхэдэ, «Социалистическэ Ажалай Герой Киселёвой хүдэлмэриин метод» «Луговод Батышевай хүдэлмэри», «Ургасаяа хаһа саг соонь, гээнгүйгөөр хуряая!» гэһэн ба бусад выставкэнүүдые эмхидхээ.

Зинаида Николаевна Бухарова һунгагшадай этигэл найдабариие үнэн сэхээр харюулжа шадаха байна.

М. Хамаганова.

Иволгын агитпункт эрхим һайнаар тухеэрэгдэнхэй. Эндэ политическэ ба уранһайханай олон литература, шэнэ журналнууд ба газетэнууд бии. Агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүдые шагнаха гэжэ залуу һунгагшадшье, наһажаал колхознигуудшье эндэ суглардаг. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) М. И. Ласточкина, Ф. И. Тугаринов ба бусад агитатор нүхэр Н. А. Бадиевай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай хөөрэхые шагнажа һуунад.

Д. Носовой фото.

ҺУНГУУЛИИН ҮРДА ТЭЭХИ АГИТАЦИИЕ ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР ЯБУУЛХА

Һунгуулиин № 13 участогта

Һунгуулиин № 13 участогай агитпункт Бурмонкоопсоюзай район хоорондын базын гэр соо түхеэрэгдэнхэй. Энэ участогай һунгагшадай дунда хамта 62 агитаторнууд хүдэлмэрилдэг. Тэдэнэй 31-нь коммунистнууд, 14-нь комсомолецууд, ба бэшэнииинь партийнабэшэ эдэбхитэд юм. Манай агитпункт агитаторнуудта түшэглэн хүдэлмэреэ ябуулна. Эдэнэр манай хүдэлмэридэ ехэ туһаламжа үзүүлдэг.

Коммунист нүхэр Кизерев 12 һунгагшадые даажа абаад, тэдэнэй дунда агитационно хүдэлмэри ябуулна. Тэрэ хадаа Бурмонкоопсоюзай мориной паркын хүдэлмэришэдэй хамтын байрада һунгагшадай сугларха тускай комнато эмхидхээд, тэрэнээ гоё һайханаар шэмэглэнхэй. Тэндэнь һунгуулиин литературын витринэ түхеэрэгдэнхэй, газетэ, журнал бии. Нүхэр Кизерев тэрэ комнато соогоо һунгагшадые хододоо суглуулжа советскэ һунгуулиин системэ тухай, уласхоорондын байдал тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг ба газетнэ материал уншажа үгэдэг юм. Һаяхан комсомолка нүхэр Клюева коммунизмын агууехэ барилганууд тухай һонирхолтой хөөрэлдөө һунгагшадтайгаа үнгэргөө.

Һунгуулиин кампаниин эхилһэнһээ хойшо агитаторнууд өөһэдтөө даалгагдаһан участогуудта 6—7 дахин гараһан байна.

Агитпунктмнай һунгагшадай суглаа 3 дахин үнгэргөө. Нэгэ суглаан дээрэ «Советскэ һунгуулиин системэ — дэлхэй дээрэ эгээл демократическа системэ мүн» гэһэн лекци уншагдаһан байгаа. Хоёрдохи суглаан дээрэ Улан-Удэ городой 1-дэхи участогай арадай сүүдэй судья нүхэр Шишкина арадай сүүдэй хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл хэһэн, мүн социалистическэ хуули ёһон тухай хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

Бурмонкоопсоюзай район хоорондын базын партийна организациин секретарь нүхэр Бертунев ноябриин 20-ой үдэр һунгагшадай суглаан дээрэ нүхэр Булганинай элидхэл тушаа лекци уншаа. Тиихэдээ республикын промышленностиин ба хүдөө ажахын амжалтанууд тухай жэшээнүүдые харуулалсаһан байха юм. Энэ суглаанда 200 үлүүтэй һунгагшад суглараа.

Эдэ суглаанууд № 9 һургуулиин байшан соо болодог. Лекци ба элидхэлнүүдэй һүүлээр тус һургуулиин самодеятельностиин коллектив һунгагшадта концерт ба зүжэг наада харуулдаг байна.

Агитаторнуудтай 3 дахин семинар үнгэргэгдөө. Энэ хадаа агитаторнуудай хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэһэн байна.

Ноябриин 19-дэ манай агитаторнууд бүхы һунгагшадай гэрнүүдээр ябажа, тэдэниие списогтэ ороһоноо шалгахые уриһан байгаа. Тэрэнэй эсэстэ ноябриин 21 хүрэтэр 778 һунгагшадай 482-нь список шалгажа, тэмдэглэлнүүдые хэһэн байха юм.

Манай агитаторнууд һунгуулиин участогта хүдэлмэрилхэһөө гадна, өөһэдынгөө хүдэлмэрилжэ байһан ажалдаа амжалта түйлажа эрмэлзэн социалистическэ мүрысөө үргэдхэнэ.

Д. Мисилевич,
агитпунктые даагша.

Оролдосотой агитатор

Большевистскэ партии ба советскэ правительство советскэ хүнүүд тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргана. Мүнөө ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта манай орон эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байна. Хэдэн зуун мянган агитаторнууд һунгагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна.

Һунгуулиин кампаниин эхилһэнһээ хойшо коммунист-агитатор Николай Васильевич Рамкулов манайда ерэжэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Тэрэ хадаа өөрөө городской электростанцида хүдэлмэрилдэг.

Николай Васильевич советскэ һунгуулиин системэ тухай, уласхоорондын байдал тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Мүн һунгалтанууд тухай Дүримые бидэндэ ойлгуулжа үгөө.

Би Улан-Удэ городой Дальная улицын № 24 гэртэ (Батарейка) һуудагби. Энэ жэлдэ бидэ өөрынгөө хубиин гэртэ ехэ заһабари хэһэн байгаабди. Николай Васильевич өөрынгөө суг хүдэлмэрилдэг нүхэртэй хамта энэ оной ноябриин 19-дэ гэртэмнай электричество оруулжа үгөө.

Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие бидэнтэй оролдосотойгоор ябуулдагайнь ба бидэндэ ехэ туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Николай Васильевичта баясхалан хүргэнэм.

А. И. Верина, һунгагша.

Агитпунктнуудай хүдэлмэриие һайжаруулха

Хориин аймагай «Красный партизан», «Победа» колхозуудай гэшүүдэй дунда нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлтэй дашарамдуулан агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна.

«Красный партизан» колхозой клубай дэргэдэ байгуулагдаһан агитпункт соо һунгагшад үдэшэ бүри олоороо сугларжа, советскэ һунгуулиин системэ тухай, манай ороной агууехэ илалтанууд тухай хөөрэлдөөнүүдые шагнадаг юм.

Мүн «Победа» колхозой дэргэдэхи агитпункт (даагшань нүхэр Филимонов) һунгагшадай дунда һонин һонин темэнүүдээр лекци ба элидхэлнүүдые саг үргэлжэ эмхидхэдэг. Эндэ һунгагшадай һураһан асуудал бүхэн, мүн һунгагшадай дунда агитаторнуудай ябуулһан хүдэлмэри тусхай тетрадьта бэшэгдэдэг юм. Эндэхи партийна эхин организаци агитаторнуудай семинар хододоо үнгэргэнэ.

Гэбэшье, Хориин аймагай зарим колхозуудай дэргэдэхи партийна организацинууд һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулжа байна. Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Курбын сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организацида (секретариинь нүхэр Д. Ешеева) агитаторнууд списогэй ёһоор олон байбашье, тэдэнэр һунгагшадай дунда тон үсөө дахин хөөрэлдөө үнгэргөө. Эндэхи агитпункт агитационно-ниитын хүдэлмэри үнгэргэхын орондо саг үргэлжэ суургатай байдаг.

Тэрэшэлэн Үдын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Нима Дондоков) колхозой правлениин түрүүлэгшын кабинет соо агитпункт байгуулһан нэрэ зүүгээд лэ, энэ талаар ажалаа хизаарлажархёо.

Эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха гээшэ тус колхозуудай партийна организацинуудай зорилго мүн.

Х. Рыгзенова.

Манай республикын хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд ба саашанхи зорилгонууд

(Республиканска агрономическа зүблөөнэй материалнуудһаа)

Республиканска агрономическа зүблөөн Улан-Удэ городто һаяхан боложо үнгэрбэ. Тус зүблөөндэ аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудай, семхозуудай агрономууд ба участково агрономууд, мелиораторнууд болон хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэд хабаадалсаһан байна. Зүблөөндэ хабаадагшад «Хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд ба колхозуудые агрономическа талаар хангалгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай», «Ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэмжээнүүд тухай» ба «Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлгэдэ МТС-үүдэй үүргые ехэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» элидхэлнүүдые сонособо.

Нэгэдэхи элидхэлые Бурят-Монголой хүдөө ажахын Министрын орлогшо нүхэр Мамилов хэбэ. Нүхэр Мамилов болбол манай ороной хүдөө ажахын дэбжэлтэ тухай тогтон хэлэхэ зуураа, үнгэрһэн жэлдэ Бурят-Монголой хүдөө ажахын, илангаяа ургамалай ажахын амжалтанууд ба дутуу дунданууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Жэшээнь, энэ жэлдэ республикын колхозууд ба МТС-үүд хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэринүүдые урда урда жэлэйхиһээ үлэмжэ эмхитэйгээр, агротехническэ үндэр хэмжээндэ ба эрхим һайн болзорнуудта үнгэргэһэн байна. Эдеэ хоолой культурануудай тарилгын түсэб нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдэв Тэрэ тоодо, эдеэ хоолой үнэтэ культурые—шэниисэ тариха түсэб 101,3 процент, хабарай хара тарян—117,9 процент дүүргэгдэв. Энэ жэлдэ шэниисын тарилга үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 20983 гектараар, хабарай хара тарян—13270 гектараар үлүү ехэ болгогдоһон байна. Мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын бусадшье культурануудай тарилга үргэдхэгдөө. Республикын колхозуудта хүдөө ажахын хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилга нилээд ехээр дээшэлээ. 1950 оной ноябриин 1-нэй байдалаар республикын машинно-тракторна станцинууд нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 13 процентээр үлүү ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хээ. Нёдондо жэлдэ нэгэ условно трактор бүхэнөөр 349 гектар газар элдүүрилһэн байгаа һаа, энэ жэлдэ 360 гектар (зөөлэн хахалалгаар) элдүүрилһэн байха юм. Мүн комбайнова хуряалга 26 мянган гектараар дээшэлээ.

Саашань элидхэлшэ болбол таряанажалай талаар энэ жэлдэ манай республика дотор бии байһан дутуу дунданууд тухай тогтожо хэлэбэ. Олон аймагууд, илангаяа Зэдын, Түнхэнэй, Ториин, Хэжэнгын ба бусад хэдэн аймагууд хабарай хара таряанай тарилгын түсэб дүүргээгүй, олонжэлэй ногоонуудай үрһэ хүрэнгөөр өөһэдыгөө саг болзор соонь хангажа шадаагүй. Республикын колхозууд ба МТС-үүд хабарай уһалалга үнгэргэхэдөө эмхидхэлэй болон агротехническэ хэдэ хэдэн алдуунуудые гаргажа, тэрэнь хэһэн хүдэлмэринүүдэйнь шанарые нилээд доошолуулһан байха юм. Мүн хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдтэ агротехникые эбдэһэн газарнууд үзэгдөө. Зэдын, Тарбагатайн, Бичурын, Иволгын аймагуудай зарим МТС-үүдтэ хахалалга ба бусадшье хүдэлмэринүүдые үнгэргэлгэдэ годоһо гаргаһан ябадалнууд ушарһан байгаа.

Нүхэр Мамилов зарим агрономуудай хангалтагүй хүдэлмэриие шүүмжэлбэ. Мүн, манай республика доторхи хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие эрид шүүмжэлһэн ба тэрэнэй саашанхи зорилго тухай хэлэһэн байна.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл, тэдэнэй саашанхи амжалтанууд тухай, колхозуудые томодхоһонтой дашарамдан, агрономуудай зорилгонууд тухай элидхэлшэ онсо тэмдэглэбэ. Түгэсхэлэйнгөө үгэ соо социалистическэ хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхыень зүблөөндэ хабаадагшадые нүхэр Мамилов уряалба.

Нүхэр Мамиловай элидхэлэй һүүлээр «Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлгэдэ МТС-үүдэй үүргые ехэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» элидхэл МТС-үүдэй Управлениин главна агроном нүхэр Моложников хэбэ. Республикын МТС-үүдэй амжалтанууд тухай тэмдэглэхэ зуураа, нүхэр Моложников МТС-үүдэй хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирүүлэн шүүмжэлбэ. Эдэ дутуу дундануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, механизаторнуудай кадрнуудые шэлэн ололгодо хайша хэрэгээр хандаһан ябадал болоно. Колхозуудай зарим түрүүлэгшэнэр ниитэ һуралсалай талаар бэлэдхэл багатай хүнүүдые трактористнуудай курсада эльгээнэ. Гадна, МТС-үүдэй ахалагша агрономууд горючи ба тоһодохо материалнуудые саг болзор соонь шэрэжэ асарха хэрэгтэ анхаралаа табидаггүй, харин энээниие манай хэрэг бэшэ гэжэ бододог зангаа мүнөө хүрэтэр орхёогүй. МТС-үүдэй агрономууд колхозуудта үрһэнэй фондо байгуулгые өөрынгөө хиналта ба хүтэлбэри доро абажа, ороһото, тоһото, техническэ культурануудай, хартаабхын, овощиин үрһэнэй фонднуудые байгуулха хүдэлмэриие ойрын саг соо һайжаруулха уялгатай. Гадна, олонжэлэй ногоонуудай үрһөөр колхозуудые хангалгада онсо анхарал табиха хэрэгтэй. 1951 ондо үндэр ургаса түйлаха хэрэгтэ МТС-үүдые агрономическа центр болгохоор саашанхи хүдэлмэреэ табихыень МТС-үүдэй бүхы агрономуудые уряалан, өөрынгөө элидхэлые нүхэр Моложников дүүргэбэ. Тус элидхэлнүүд тушаа 20 гаран хүн үгэ хэлэбэ.

—Сталинска табанжэлнүүдэй турша соо,—гэжэ Заиграйн аймагай хүдөө ажахын таһагай главна агроном, СССР-эй Верховно Соведэй депутат П. К. Метляев хэлэнэ,—манай республикын хүдөө ажахы үндэһөөрөө хубилаа. Манай колхозуудта шэнэ хүнүүд урган дэбжэжэ, байгаалиие эзэмдэхын түлөө зүрхэтэйгөөр тэмсэнэ. Манай аймаг дотор үндэр ургасын мастернууд — Киселёв, Шурыгина ба бусад урган гараа. Тэдэнэр түрүү советскэ агрономическа наукын комплексые гүйсэд шудалаад, тэрэниие ажал хүдэлмэри дээрээ зүбөөр хэрэглэжэ, хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургаса жэл бүри хуряана. Гэбэшье, эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо талаар манай хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутуу дунданууд бии. Энээнэй эсэстэ манай аймагай бүхы колхозуудай таряанажалай бригадынхид үндэр ургаса хуряажа шаданагүй. Энэнь бидэ агрономуудай хангалтагүй хүдэлмэриһөө болоно, энээниие усадхаха ёһотойбди.

Манай түрүүшүүл ороһото культурануудай үндэр ургаса абахын тула юу хэдэг бэ? Нэн түрүүн, газарые шиигтэй байлгахын түлөө тэмсэнэ. Үбэлэй үедэ полинууд дээрэ саһа тогтоодог, тошон халяадаг. Хабарай үедэ һубаг канавануудые татажа, газараа уһалдаг байна. Нүхэд Киселев ба Тарабукин гэгшэд гүйхэн горхондо хаалта хэжэ, 15 метр утатай, 7 метр үргэнтэй, 2 метр гүнзэгытэй сөөрэм малтаад, хабартаа тэрээнһээ полинуудаа уһалдаг болонхой. Энээнэй ашаар бүри үндэр ургаса абана. Тарилгын урда тээ газарай хүрьһэ элдүүрилгэдэ онсо анхарал хандуулагдадаг. Бог буртаг үбһөөр дарагдаһан полинуудые хоёр дахин, 18—22 сантиметр гүнзэгытэйгөөр хахалдаг, газарай хүрьһэндэ шииг нойто барихын тулада, тэрэниие хахалхатаяа хамта хахалагдаһан шэг урууль бэшэ, харин хүндэлөөшэнь борнойлдог байна. Нүхэр Киселёв болбол үтэгжүүлгые хоёр группа болгон хэрэглэдэг. Нэгэдэхинь газар доро сэхэ орохо үтэгжүүлгэ, хоёрдохинь ургасада нэмэлтэ тэжээл үгэлгэ болоно. Минеральна үтэгжүүлгэ жэл бүри үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Тиихэдэ энэ жэлдэ гранулированна үтэгжүүлгээр туршалга хэгдэһэн байна. Үрһэ бэлэдхэлдэ онсо анхарал хандуулагдадаг. Үрһөө һайтар сэбэрлэжэ, тарилгын үндэр кондицида хүргэдэг, хороор угаагдаһан, яровизаци хэгдэһэн, дулаан агаараар дулаасуулагдан болбосоруулагдаһан үрһөөр тарилга хэдэг байна. Шэниисын үрһые 8 сантиметр гүнзэгыдэ, хэрээһэлүүлэн таридаг, удаань модон катогоор газарынь жэгдэлдэг юм. Таряанай ургажа байхада борнойлдог ба минеральна үтэгжүүлгээр нэмэлтэ тэжээл үгэдэг, таряанайнгаа хойноһоо саг үргэлжын харууһалалга эмхидхэдэг байна. Манай түрүүшүүлэй дүй дүршэл богонихоноор хэлэхэдэ иимэ байна. Эндэ ямаршье орёо нарин юумэн үгы.Тиимэһээ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдэ колхознигуудай шадабари болгон, тогтууритай, үндэр ургаса хаа хаанагүй абаха ябадал түйлаха зорилготойбди.

Кабанскын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр Березовский олонжэлэй ногоо тарилгын ямар туһатай байһая тухай хэлэбэ. Манай колхоз, гэжэ тэрэ хэлээ, үшөө 1948 ондо олонжэлэй ногоо тарилгатай полевой севооборотдо ороһон байна. Тэрээнһээ хойшо севооборотдоор хараалагдаһан агротехническэ комплексые жэл бүхэндэ бэелүүлдэг байнабди. Энээнэй ашаар мүнөө жэлдэ хэды ган гасуур байгаашье һаань, манай колхоз үндэр ургаса хуряажа, гүрэндэ ороһо тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн ба сортовой үрһэ хааһан байна. Мүн олонжэлэй ногоон һайнаар ургуулагдаа. Энэ жэлдэ манай колхоз 65 гектар талмай дээрэ бескорневицнэ хяаг таряад, гектар бүриһөөнь 1 центнер үрһэ абажа, гүйсэд хүрэхэ үрһэнэй фонд байгуулаа. Гадна, бескорневицнэ хяагай 37 центнер 36 килограмм үрһэ гүрэндөө тушаажа, 9340 түхэригэй олзо доход колхоздоо оруулаа.

Нүхэр Березовский мүн өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хэлэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын наукануудай Академиин августовско сессиин тогтоолые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, Онохойн овощно-семеноводческо мелиоративна туршалгын станциин түйлаһан амжалтанууд тухай станциин директор В. С. Сабылин хэлэбэ. Энэ жэлдэ, гэжэ тэрэ хэлээ, манай станци гектар бүриһөө 170 центнер хартаабха, 580 центнер капуста, зарим участогуудай га бүриһөө 210 центнер үгэрсэ, 350 центнер морковь, 260 центнер столовын свёкло хуряажа абаһан байна. «Фильгия» сортын шэниисэ гектар бүриһөө 25,2 центнер, тиихэдэ уһалагдадаг зарим участогуудай га бүриһөө 35,5 центнер хүрэтэр хурягдаа. Мүн тэрэшэлэн олонжэлэй ногоонуудай үндэр ургаса абтаһан байна. Гэбэшье, манай станци августовско сессиин тогтоолые гүйсэд дүүргэжэ шадаагүй, хүдэлмэрилхэдөө ба туршалга хэхэдээ үйлэдбэритэй холбоогүй байдаг, мүн колхозуудта ёһото туһаламжа үзүүлдэггүй байгаа. Станциин үнэтэ түйлалтанууд үргэн ниитэ колхознигуудай дунда нэбтэрүүлэгдэнэгүй, колхозно үйлэдбэридэ ёһотоор нүлөөлнэгүй. Ушар иимэһээ тус станци өөрөө өөртөө ажаллаһан зандаа. БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство болбол станциин хүдэлмэридэ ба ажабайдалда анхаралаа багаар табидаг, тэрэниие мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангадаггүй. Гадна, станцида шухала хэрэгтэй механизмууд дутамаг байжа, хүдэлмэридэнь ехэхэн һаад ушаруулна.

Кабанскын аймагай хүдөө ажахын таһагай главна агроном нүхэр М. Залуцкий таряанажал дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудые агротехническэ һуралсалда хабаадуулха тухай хэлээ. Колхозуудта таряанай үндэр ургаса түйлаха ябадал, гэжэ тэрэ хэлэбэ, имагтал таряанажалай бригадынхидэй агротехническэ заабаринуудые хэрэээргэ дүүргэһэнһээ дулдыдаха байна. Гадна, түрүү советскэ агробиологическа наукын түйлалтануудые ба таряанажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэн колхознигуудай дунда нэбтэрүүлхэ ябадалда манай аймагай агрономууд онсо анхарал хандуулна. Энэ жэлдэ ган гасуур байбашье һаань, манай аймагай олон колхозууд ороһото культурануудай үндэр ургаса хуряагаа. Жэшээнь, «Байкал» колхозой бригадир нүхэр Суворов гектар бүриһөө 25 центнер таряа хуряаһан байна. Мүнөө жэлдэ гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө манай аймаг болзорһоонь урид дүүргэжэ, республикынгаа Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэһэн байна. Бидэнэр энэ амжалтаараа һанаагаа амархагүйбди, ерэхэ жэлдэ бүри үндэр ургаса хуряахын түлөө мүнөөнһөө тэмсэжэ байнабди.

Удаань, «Ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл БМАССР-эй хүдөө ажахын Министрын орлогшо нүхэр Желтый хэбэ. Манай республикын колхозууд ниитын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ, горьтойхон амжалтануудые түйлаа, гэжэ нүхэр Желтый хэлэнэ, 1950 ондо манай республикын колхозууд 1949 онойхиһоо ехэ хэмжээнэй үндэгэ, һү, тоһо, мяха, нооһо ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые гүрэндэ тушааһан байна. Малай продукциин шанар нилээд һайжараа. 1949—1950 онуудай туршада гүрэндэ тушаагдаһан бүхы малнуудай 90 процентнь дунда, дундаһаа дээшэ шадалтай байгаа. Нэгэ эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүр дунда зэргээр 254 килограммда хүрэһэн байна.

Республикын олонхи колхозууд ниитын ашаг шэмэтэ малажал хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Гэбэшье, зарим колхозууд тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Энээнэй эсэстэ адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдэнэгүй. Манай республикын колхозууд сабшалангай газарнуудаар гүйсэд хангагданги байбашье, тэрэнээ үтэгжүүлэн, ургасыень дээшэлүүлхын хойноһоо оролдоногүй. Тиигэжэ жэл бүри үбһэ хуряалгын валова түсэб дүүргэгдэнэгүй. Кяхтын, Зэдын, Хэжэнгын, Хориин, Яруунын ба бусад хэдэн аймагуудай колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ бүхы сабшалангайнгі[...] га бүхэнһөө миил 4—5 центн[...] үбһэ хуряажа абадаг болошоһ[...] байха юм. Тиин сабшалангі[...] газарые үтэгжүүлхэ, үргэдхэ[...] сэбэрлэхэ талаар бодото хэм[...]жээнүүд абтанагүй. Һүүлэй 1[...] — 12 жэлэй турша соо С[...]лэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой 600 шаху гектар сабшалангай газар дээ[...] бургааһа шугы ургашаһан ба т[...]рэниие арилгаха, сэбэрлэхэ тала[...] ямаршье хэмжээнүүд абтаа[...] байха юм. Республикын түрүү л[...]говодуудай — нүхэд Батыш[...] Герасимов ба бусадай дүй дүрш[...] бүхы колхознигууд-луговодууд[...] дунда нэбтэрүүлэгдэнэгүй. [...] талаар аймагуудай хүдөө ажах[...] таһагуудай ба МТС-үүдэй агр[...]номууд өөдтэй юумэ хэнэгүй. [...]ротехническэ хэмжээ-ябуулгану[...]дые эрхилхэдэнь колхозуудта [...]гаар туһална. Сабшалангай ург[...]сые дээшэлүүлхэ талаар агро[...]муудай саашанхи хүдэлмэриин [...]рилгонууд тухай нүхэр Желт[...] түгэсхэлэйнгөө үгэ соо хэлэбэ.

Нүхэр Желтыйн элидхэл туш[...] 10 гаран хүн үгэ хэлэжэ колх[...]но ниитын малажалые хүгжөө[...]дэ ба тэжээлэй бата бэхи ба[...] байгуулха ябадалда бии байг[...] амжалтанууд ба дутуу дунда[...]дые тэмдэглэһэн байна.

— Энэ жэлдэ манай аймаг [...] бага үбһэ тэжээл хуряажа аб[...] — гэжэ Сэлэнгын аймагай хүд[...] ажахын таһагай главна агрон[...] нүхэр Сибиданов хэлэбэ. — Эн[...]нэй гол шалтагаан юуб гэхэ[...] аймагай колхозуудта сабшал[...]гай газарнуудые үтэгжүүлгэ, [...]бэрлэлгэ, үргэдхэлгэ тон ханга[...] гүйгөөр ябуулагдана. Тиихэдэ [...]дөө ажахын мэргэжэлтэд сабш[...]лангай газар һайжаруулха тал[...] бодото хэмжээнүүдые абааг[...] советскэ агробиологическа түр[...] наукын түйлалтануудые, түрүү [...]говодуудай дүй дүршэлые олон[...]тэ колхознигуудай дунда мүүг[...] нэбтэрүүлнэ. Эдэ дутуу дундану[...]даа дары усадхажа, сабшалан[...] ургасые дээшэлүүлхэ талаар б[...] хэмжээнүүдые абахабди гэжэ [...] дүүлнэб. Манай аймаг соохи са[...]шалангай бүхы талмайнууд [...] бүри олошоржо байгаа адуу [...]лай эрилтые гүйсэд хангажа [...] дахагүй байна. Тиимэһээ оло[...]лэй ба нэгэжэлэй ногоонуудай [...]рилгые нилээд ехээр үргэд[...] ёһотойбди. Зелёнкын тарил[...] 10000 гектар болгохо шухала [...]на. Теэд энэ талаар тохёолдо[...] бэрхэшээлнүүдые шиидхэлгэ[...] БМАССР-эй хүдөө ажахын М[...]нистерство багаар туһална. Нүх[...] Желтый болбол ногоо тарилг[...] севооборот нэбтэрүүлгэ тух[...] элидхэл соогоо багаар хэлээ. [...] юу харуулнаб гэхэдэ, Министе[...]ство болбол тэжээлэй база ба[...]гуулха ябадалай нэгэн шуха[...] нүхэсэл болохо ногоо тарилг[...] севооборот ашаглалгада зоотех[...]ническэ хүдэлмэрилэгшэдэй анх[...]ралые хандуулдаггүй байна. Ти[...]мэһээнь севооборот нэбтэрүүлг[...] бүхы хүдэлмэриие имагтал аг[...]номууд ябуулна. Тиихэдэнь зоо[...]технигүүд энэ гол зорилгой[...] зайсашаһан байна. Теэд республи[...]кын хүдөө ажахын Министерст[...] ямаршье хэмжээ абаадүй байһ[...].

Тэжээлэй бата бэхи базын х[...]галтагүй байдал, малай тоо т[...] гойе түргэнөөр олошоруулгад[...] тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүл[...]дэ сэхэ һаад ушаруулна гэжэ [...]рономһоо эхилээд Министр хү[...] тэрөө мэдэдэг байнабди, — гэ[...] Хэжэнгын аймагай хүдөө ажах[...] таһагай главна агроном нү[...] Максимов хэлэнэ. — Теэд э[...] асуудал мүнөө хүрэтэр, гүйс[...] шиидхэгдэнэгүй. Тэжээлэй ба[...] байгуулха талаар хэдэ хэдэн хэм[...]жээ-ябуулганууд хараалагда[...] байбашье, дүүргэгдэнэгүй. Юу[...] гэхэдэ, эдэ зорилгонуудые бэ[...]лүүлхын тулада эмхидхэлэй хү[...]дэлмэринүүд ябуулагданагүй. Иимэ байдал Хэжэнгыншье айм[...]та бии. Жэшээнь, аймагай зари[...] колхозууд мүнөө болотор тэжэ[...]лэй корнеплодуудые тарина[...]гүй. Энэ жэлдэ аймагай олохон ко[...]хозууд турнепс тарижа, гект[...] бүхэнһөө 200-гаад центнер ург[...] хуряагаа. Энээнэй жэшээгээр, а[...]магай бүхы колхозуудай саа[...]даа тэжээлэй корнеплодуудые т[...]ридаг болохын түлөө манай а[...]магай агрономууд ба зоотех[...]гүүд бүхы оролдолго үүсхэ[...] гаргаха байна. Гадна, тэжээл б[...]лэдхэлгын талаар агрономууд[...] бодото туһаламжа республик[...] хүдөө ажахын Министерство[...] үзүүлдэггүй, мүнөө болотор т[...]дэндэ тодорхой заабаришье үг[...]гүй байхань гэмшэлтэй.

Агрономуудай республикан[...] зүблөөн идейнэ ба полити[...] үндэр хэмжээндэ үнгэрөө.

Идейнэ ба уранһайхакайнгаа талаар эрхим зохёолнуудай түлөө!

* * *

Залуу уранзохёолшодой республиканска III конференци

…аяхан залуу уранзохёолшодой …убликанска III конференци үн…гдөө. «Литературна журнал…д тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тог…мой һүүлдэ Бурят-Монголой …ратура ба залуу уранзохёол…ой зорилго» гэһэн элидхэлые …конференци дээрэ БМАССР-эй …зохёолшодой союзай правле… түрүүлэгшэ Ц. Г. Галсанов …

…ВКП(б)-гэй Центральна Комп…болбол литературын, кинема…фиин, драматургиин, хүгжэ…ба бусад идеологическа асуу…уудаар гаргаһан шиидхэбэри…дэрээ наука ба искусствын саа…ла улам ехэ хүсэтэйгөөр хүгжэ…бадалые хангаһан байна,—гэжэ …р Галсанов хэлэнэ. Саашань …хэлшэ хадаа Бурят-Монголой …ратурын идейно-уранһайха…гаа талаар һүүлэй үедэ урга…ие дэлгэрэнгыгээр харуулаа. …квада болохо бурят-монгол …ратурын Вечертэ уранзохёол…Хоца Намсараев, Жамсо Ту…в, Намжил Балдано, Цырен …ров, Дольёон Мадасон ба бу…й эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ …ниие элидхэлшэ онсо тэмдэг…

…үхэр Галсанов БМАССР-эй …зохёолшодой союзай правле… хүдэлмэридэхи дутагдал… тухай хэлээ. Шүүмжэлэл ба …гөө шүүмжэлэл үшөө һула, …устриальна темэдэ зохёолнууд …р, залуу зохёолшодто ёһотой … туһа үзүүлэгдэнэгүй, зарим …уд соо идейно-уранһайханай …ар дутагдалнууд ушардаг … тон зүб шүүмжэлһэн байна.

…алуу уранзохёолшод Цыденжап …ибиев, Дамба Жалсараев, …и-Жамсо Гунзынов, Барадий …гонов, Арсалан Жамбалон, …лий Стенькин, Цыдып Цырем…в, Михаил Степанов, Олег …зков, Мария Змейкина ба …дай поэзи болон прозын та…иилээд амжалтануудые туй… тухай нүхэр Галсанов … Мүн уранзохёолшодой …лсал тухай, уранһайханайнгаа …терствое дээшэлүүлхэ замууд … темэ ба формо хоёрые хоо…онь холбохо тухай нүхэр Гал…в хэлэбэ.

…идхэлэйнгээ һүүлдэ нүхэр …анов уранзохёолшодой урда …аа зорилгонуудые тодорхойлоо. …т-Монголой литературна хэ…гүнзэгыгөөр шудалха тон шу… гэжэ элидхэлшэ онсо тэмдэг… «Бүхы шадабари, оюун бэ… коммунизм байгуулха хэ… зорюулха ёһотойбди» гэжэ …аргашадта хандаа.

…идхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн …кэ, хамагай түрүүн залуу поэт …ба Жалсараев трибунада га…

…Нүхэдүүд, манай конференци …а эб найрамдалай тала бариг…ай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи кон…сэй боложо байха үедэ нээгдэ… гэжэ нүхэр Жалсараев хэлээ. …сараев болбол нютагай Сове…тэ һунгаха һунгалтануудта …скэ арадай бэлэдхэжэ байһан …й, Москвада болохо бурят…л литературын Вечертэ бэ…лгэдэ залуу уранзохёолшодой …ргээр хабаадалсажа байһан … тогтобо.

…Залуу уранзохёолшод булта… советскэ арадай эрилтэдэ тон …ар харюусан бэшэнэ гэжэ … аргагүй байна. Энэ юун …һээ болоноб гэхэдэ, зарим … нүхэдэй өөһэдынгөө юрэнхы …ые, политическэ мэдэрэлые, …айханай мастерствое дээшэ… гэжэ холодоо оролдодоггүй …һээ болоно.

…Бидэнэр зохёол бэшэхэдээ …аа уранһайханай формо оло…данабди. Шэнэ темые хуушан …ор ходоод бэшэжэ болохо… …жэ элидхэлшэ тон зүб тэмдэг… Олонхи хүнүүд удаан саг соо …лэгдэжэ «үлтигдэшэһэн» фор… бэшэжэ байдаг. Залуу поэт …ов «Алтан медаль» гэжэ … һаяхан бэшэжэ дүүргээ. …зохёолшодой союзай правле…даалгабаряар энэ поэмэтэй би…саб. Тиихэдэмни компози… сюжедэй талаар ехэхэн ду…тай байба. Зүбөөр ба мэр…р хэлэгдэһэн хэдэ хэдэн …удэй байбашье, тэдэнь поэ…утагдалнуудта яаха аргагүй… булигдашана,—гээд, нүхэр …араев Галановай поэмын …алнуудые элирүүлнэ. Тии… поэдүүд Чимит Цыдендамба…льёон Мадасон гэгшэдэй бо…луу поэт Чимит-Рыгзын Нам…й ба бусадай олонхи ушар…шан формоороо бэшэдэг гү, али формо гээшые хараадаа абахагүйгөө һанадаг тухай тон зүб тэмдэглэһэн байна. Баһа зарим нэгэн залуу поэдүүдэй гансал формын түлөө оролдолго гаргаад, зохёолойнгоо удхые һуларуулдаг байһаниие шүүмжэлээ. Тиимэ ушарнууд Жимбиевэй поэмэ соо ба Бадмаевай шүлэгүүд соо ушарһан байна.

Саашань нүхэр Жалсараев үни удаан саг соо «залуу» ябадаг поэдүүд тухайда хэлээ. Һүүлэй үедэ зохёол бэшэхээ болишоһон хүнүүдэй тоодо Попов, Дамбаев, Бадаев, Цырендоржи Дамбаев гэгшэд оролсоно.

Залуу ба эхилэн бэшэжэ ябаа поэдүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ тушаа нүхэр Жалсараев тогтоо. Тиихэдээ БМАССР-эй уранзохёолшодой союзай правлениин дэргэдэ тусхай консультантгые бии болгохо ёһотой гэһэн дурадхал оруулба. Энэ дурадхалынь тон зүб байна. Юуб гэхэдэ, уранзохёолшодой союзай правлени штадтаа оройдоо хоёр хүнүүдтэй байһан дээрэһээ, жэл ерэхэ бүри олошоржо байгаа залуу поэдүүдтэ зохистой туһаламжа үзүүлжэ шадахагүй байна.

Удаань залуу поэт **Обухов** үгэ абаба. Нүхэр Обухов Бабушкин городой городской газетын дэргэдэхи литературна кружогой хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Тус кружок 15 хүнүүдые нэгэдхэдэг байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө зохёоһон шүлэгүүдые хамтадаа зүбшэн хэлсэдэг ба һайн зохёолнуудаа «Байкальский рабочий» газетэдэ толилдог байха юм. Уранһайханай самодеятельностиин хүгжэхэ ябадалда тус кружок ехэхэн үүргэ эзэлдэг юм.

— Аймагай газетэнүүд соохоо гансал манай городской газетэ литературна хуудаһануудые гаргадаг байна. Хэды тиимэшье һаань, уранзохёолшодой союзай правлени ямар шанартай шүлэгүүдые бидэнэй бэшэдэг байһан тухай һанамжаа хэлэнэгүй. Элидхэлшэшье бидэнэр тушаа юумэ хэлээгүй. Мүн холын аймагуудта байдаг залуу поэдүүдтэ консультаци үгэлгэ тон ехэ дутагдалтай. Штатна консультантые бии болгохо гээшэ тон зүб дурадхал гэжэ тоолоноб, —гэжэ нүхэр Обухов хэлэбэ.

Улан-Удын бурят дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Николай **Дамдинов** ехэ хурса үгэ хэлээ. Манай агуухэ Эхэ ороной коммунистическэ общественые байгуулжа байһан тухай тогтоод, нүхэр Дамдинов өөрынгөө хүдэлмэри тухай хөөрэбэ.

— Удха түгэлдэр зохёолнуудые бэшэхэ ябадалламни БМАССР-эй уранзохёолшодой союзай правлени ба «Бурят-Монголой Үнэн» газетын редакци туһалдаг Теэд, тиимэ туһаламжа бусад залуу нүхэдтэ, илангаяа холын аймагуудта ажаһуугшадта тон ехэ хэрэгтэй. Ородой ба советскэ уранзохёолшодой зохёолнуудые шудалан уншахаһаа гадна, республикынгаа түрүү уранзохёолшодой — Хоца Намсараевай, Цэдэн Галсановай ба бусадай зохёолнуудые уншаха ёһотойбди, — гэжэ нүхэр Дамдинов тэмдэглэнэ. Энэнь тон зүб байна. Юуб гэхэдэ, хэдэн олон залуу бэшэгшэд ород хэлэ һайтар мэдэхэгүй байхаһаа гадна, бурят-монгол хэлэнэй бүхы баялигые дүүрэнээр хэрэглэжэ шададаггүй гээшэ. Советскэ арадай бодото ажабайдалые дүүрэнээр харуулхын түлөө юрэнхы ба политическэ эрдэмэй талаар һайн бэлэдхэлтэй байха, ажабайдалтай танил байха шухала.

Бабушкин городой литературна кружогой гэшүүн нүхэр **Святогор** үгэ хэлэхэ зуураа, зарим залуу нүхэдэй бэрхэшээлһээ айгаад, зохёол бэшэхээ болишодог тухай онсо тогтоо. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Хэдэн жэлэй урда тээ нүхэд Блинников, Самоделкин ба бусад арбаад хүнүүд Улан-Удэдэ тусхай кружок эмхидхэһэн байгаабди. Нилээд һайнууд шүлэгүүдыешье бэшэдэг һэмди. Теэд, мүнөө тэрэ хүнүүдэй олонхинь зохёол бэшэхээ болишоһон байна. Юундэб гэхэдэ, хүсэд дүүрэн бэлэдхэлгүй байһан дээрэһээ тэдэнэр бэрхэшээлтэй ушаржа, тэдэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха зориггүй байшоо.

Һүүлээрнь, залуу уранзохёолшо нүхэр **Гунзынов** үгэ абаа. Нүхэр Гунзынов халаа БМАССР-эй уранзохёолшодой союзай правлениин зүгһөө һургуулинууд ба предприятинуудтахи литературна кружогуудай хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлэгдэдэггүй байһанай тухай шүүмжэлээ. Мүн республиканска газетэнүүдтэ залуу нүхэдэй зохёолнуудай багаар толилогдодогые тэмдэглээ. Гадна, уласхоорондын ба орон доторой байдал тухай шүлэгөөр бэшэгдэһэн фельетонуудай һүүлэй үедэ газетэнүүдтэ харагдахаа болиһониие уранзохёолшодой хүдэлмэриин дутагдал гэжэ нүхэр Гунзынов хэлэбэ.

Сосново-Озерскын дунда һургуулиин һурагша нүхэр **Дандаров** һургуулиингаа литературна кружогой хүдэлмэри тухай сугларагшадта хөөрөө. Тус кружок хоёрдохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна. Тиихэ зуураа, Бурят-Монголой литературын шухала шухала асуудалнуудаар 8 дахин занятинуудые үнгэргөө. Мүн Молотовой, Карл-Марксын нэрэмжэтэ ба «Улаан Ярууна» колхозой колхознигуудай дунда зунайнгаа амаралтын үедэ тус кружогойхид ехэхэн ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Мүнөө Москвада болохо Бурят-Монголой литературын Вечертэ зорюулан, гараар бэшэмэл «Эрдэм» гэжэ журнал бэлэдхэжэ байна.

Һүүлээрнь «Алтан медаль» гэжэ поэмын автор нүхэр **Галанов** үгэ хэлээ. Тиихэ зуураа Дамба Жалсараевай шүүмжэлэлые буруу гэжэ тоолоод, «поэмэ соомни советскэ һурагшадай ажабайдалдахи шухала асуудал яһала һайнаар харуулагданхай» гэжэ өөрыгөө үмөөрхэ һэдэлгэ гаргаба. Энэнь тон буруу һэдэлгэ болохоһоо гадна, нүхэр Галанов шүүмжэлэл дээрэһээ зохистой тобшолол хэжэ шададаггүй, политическэ талаар мэдэрэлэйнь үшөө хурса болоодүй байһаниие баталба.

Нүхэр Галановай эдэ дутагдалнуудые заажа, саашадаа яажа бэшэхэ тухай тодо һонор заабари Хоца **Намсараев** үгэ хэлэхэ зуураа үгэһэн байна. Бурят-Монголой литературын үндэһэ һуури табигша Хоца Намсараевич Намсараев иигэжэ хэлэнэ:

— Бидэнэр юумэ бүхэниие таниха, мэдэхэ ёһотойбди. Үнгэрһэн юумэнһээ һургаал абаха, ерээдүй руу шэртэн хараха гээшэ уранзохёолшын зайлашагүй зорилго мүн. Бидэнэй амжалтанууд юун дээрэһээ дулдыданаб гэхэдэ, хурса нюдэн, һонор шэхэн, зүб бодол, уран хэлэн, эсэшэгүй ажал дээрэһээ дулдыдана. Ажабайдалай бүхы талые нигтаар шэнжэлэн хаража, сээжэдээ хадууха ёһотойбди.

Эдэ бүгэдые ойлгодоггүй хүнүүд бии байна. Илангаяа хүдөө нютагуудһаа угаа ехэ дутагдалтай бэшэгүүд ерэдэг. Тэдэ бэшэгүүдэй авторнуудай зарим нэгэниинь үнгэрхэдөө үзэгэйнгөө алдуунуудые обёордоггүй байна. Бидэнэр хододоо һуралсажа ябаха ёһотойбди. Залуушуулай ургаха, һураха ябадалда уранзохёолшодой союзай правлени али бүхы аргаараа туһалха зэргэтэй.

Конференци дээрэ **хамта 15 хүн** үгэ хэлээ. Тэдэнэр шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл улам ехээр дэлгэрүүлхые, советскэ арадтаа идейнэ үндэр удхашанартай зохёолнуудые үгэхые уряалһан байна. Литературна критикын үшөө һула байһан тухайда Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай багша нүхэр Александра **Тантятова** хэлэһэн байна. ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой обком уранзохёолшодой союзай правлени хоёрой хоорондо зохистой холбоон үгы байна гэжэ ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Афанасьев**, нүхэр **Дамдинжапов**, **Очиров** гэгшэд шүүмжэлээ. Залуу уранзохёолшодто Бурмонгизай, Гэгээрэлэй Министерствын болон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин багаар һаналаа табидаг тухайда хэдэн хүнүүд хэлэһэн байна.

Тус конференцидэ хабаадалсагшад арадуудай агуухэ вождь нүхэр Сталинда амаршалгын телеграмма угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр эльгээгээ.

* * *

Удаадахи үдэрнүүдтэ секцинүүд хүдэлмэрилжэ, залуу уранзохёолшодой зохёолнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Конференци ба секционно хүдэлмэри хадаа залуу уранзохёолшодой ургажа байһаниие тодоср харуулаа.

Залуу уранзохёолшодой республиканска III конференцидэ хамта 60 гаран хүн хабаадалсаа. Тэдэнэй дунда залуу поэдүүд, прозаигууд критигүүд оролсоно. Республикын аймагуудһаа 14 хүн ерэһэн байна.

Тус конференцидэ хабаадалсаһан зарим нүхэдэй шүлэгүүдые доро толилнобди.

Ц. ДОНДОКОВА

СТАЛИН БАГШАДАА

Эхэ һайхан ороноо
Илалтаһаа илалтада хүтэлэгшэ,
Эрхэтэн арад олоноо
Элдин жаргалда хүргэгшэ
Агуухэ эсэгэмнай,
Ашата Сталин багшамнай,
Олон, олон жэлдэ
Ажаһуугыт мэндэ!

Эдир хүүгэд бидэндэ
Эрдэм бэлиг түхөөгшэ
Ерээдүйн алдарта замда
Юрөөл табин зорюулагша
Агуухэ эсэгэмнай,
Ашата Сталин багшамнай,
Олон, олон жэлдэ
Ажаһуугыт мэндэ!

Багша Ленинэй хэрэгые
Батаар саашадань бэелүүлэгшэ,
Коммунизмын тугые
Улам улам толотуулагша
Агуухэ эсэгэмнай,
Ашата Сталин багшамнай,
Олон, олон жэлдэ
Ажаһуугыт мэндэ!

Нима ЦЫНГУЕВ

Агитаторай үгэ

Улаан булан
уужам һаруул,
Үдэшэ суглараа
нютагаархимни.
Столой саанаһаа
залуухан хүбүүн
Омогорхон уншана
«Правдын» һонин.
Удхатай, уран,
зулгы үгэнүүдынь
Үнэнтэ байдалые
зураглан харуулна.
...Хүхэрэн һунана
Днепр, Волгын долгинууд,
Хүсэтэ ГЭС—
тэдээниие унана.
Хүнэй нюдэндэ
зурына каналнууд,
Хүүен харьялна
элбэг уһаниинь.
Кара-Кум...
Хабараар һэбшээлнэ,
Хүрьһэгүй байһан
таланууд сэсэглэнэ.
Энэ—жаргалай
нарата хизаар
Элһэн гобиие
диилһэнэй гэршэл.
Эсэгэ Сталинай
гүн ухаанай ашаар
Эрэлхэг арадайм
туйлаһан илалтал.
Газетын мэдээсэл
уншаха бүринь
Галтан носоно
хүбүүнэй нюдэн.
Хэлэһэн үгэнь
хүнэй сэдьхэлдэ шэнгэн,
Хүсэл зоригыень
улам улам хүбшэлнэл

Ч. НАМЖИЛОВ

Сэнхирхэн конвертым хүлеэгыш даа

(Басаганай дуун).

Сэсэглиг оронойнгоо хилэ дээр
Сэнхирхэн конвертым хүлеэгыш
даа.
Сэдьхэлдэм налархай шамахандаа
Сээжэнһээ мэндээ хүргэнэм
даа.
«Алтан Одон» медальтайгаараа
Абхуулһан фотыем харахадаа
Анхандаа дуралан таалаһанаа
Айдархан зүрхэндөө һанахалш
даа.
Хубитай дурлаһан инагуудай
Ханилан жаргахань эрхэбэшэл.
Харюухан мэндээ хүргэжэл бай
Хүлеэхэб даа шамаяа хэдыш жэл.
Армиингаа һургуули
дүүргэхэдээ
Артельдээ намхандаа бусаарай.
Арюухан дурандам этигыш даа
Амарагни, баяртай уулзатараа.

Соломон ДОНДУПОВ

БИ СОВЕТСКЭ ГРАЖДАНИНБИ

«Уишагты
атаархагты
би —
Советскэ Союзай
гражданинби».
В. МАЯКОВСКИЙ

Сүлөөтэ һайхан Эхэ оронойнгоо
Сталинска жаргалай наран доро
Үетэн нүхэдөөрөө урган
ябахадаа,
Үргэн наукын оройн руу
зорихoдоо
Минии зүрхэн, минии сэдьхэл
Мүнхэ сэсэгээр һалбаран
байнал.

Тойроод харанаб: гигант
заводууд,
Торгон ногоото талаар малнууд,
Һалаа залаата аржагар
шэниисэ,
Һаруул тэнгэрим үүлэгүй
зэнхынэ—
Минии зүрхэн, минии сэдьхэл
Мүнхэ сэсэгээр һалбаран
байнал.

Газар дээгүүр гэрэл сэсан,
Гимнын аялгаар ажаллан ябаһан
Урихан дүүхэйн, орден зүүнхэй,
Урагшаа зүдхэжэ ябахыень
харахадаа—
Минии зүрхэн, минии сэдьхэл
Мүнхэ сэсэгээр һалбаран
байнал!

Арад олонойм сэхэ шугамта
урасхал
Ленинэй үргэн замаар долгилжо,
Коммунизм байгуулжа океан —
далайдал
Хүүен, мушхаран эбхэржэ
байнал,—
Минии зүрхэн, минии сэдьхэл —
Мүнхэ сэсэгээр һалбаран
байнал.

Габьяата арадни дэлхэйе
гайхуулна,
Газарай нюурые хубилган
байгуулна,
Улаан Октябриин унтаршагүй
дулые,
Уужам дэлхэй дээр тугтал
хиидхэнэ,—
Минии зүрхэн, минии сэдьхэл
Омогой сэсэгээр һалбаран
байнал.

Омогорхоноб жаргалай гуламта
оронооро,
Нангин тэмсэлэй илалтаар
омогорхоноб,
Омогорхоноб Советскэ гражданин
байһандаа—
Одоо тэрээнһээ
сэнтэй
юун
байхаб даа!

Ц. ГАЛАНОВ

ПУШКИНАЙ НЭРЭ

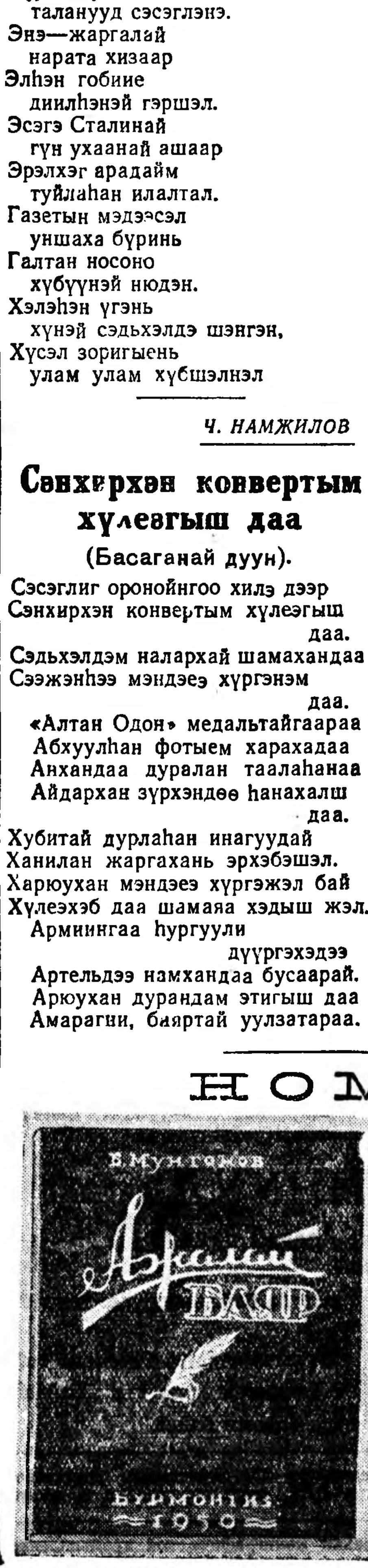
«Александр Пушкин»
гэһэн нэрын сууряан
Арад зоной
ажалша зүрхэ халаана.
Хэлэндэ һаяхан
ороһон багашуул дуураан,
Хүндэтэ нэрэ
гэжэ өөһэдөө таана.
Мунхаг сагай
муу муухайе элирүүлэн,
Мүнөөдэрэй
жаргалта байдал юрөөһэн
Гүнзэгы удхата
номуудаа ураар зохёоһондоо,
Гайхамшаг түрүү
ородой солото поэзиин
Гени—нараниинь,
алдарта эсэгэнь байһандаа
Агуу поэт
нангин нэрээ мүнхэлөөл.
Арад олоной
зүрхэндэнь хэтэдээ үлөөл

Цырен ДАНДАРОВ

НАМАР

Нажарай халуун.
Наранай элшэ
һуладажа,
Сэсэгтэ ногоон
Сэлгеэн дэйлам
халюурба
Үнгын таряан,
Үндэр ургаса
эдеэшэжэ,
Артелиин нэмжээ
Алтан далай
долгилбо.
Үргэн тала,
Үндэр майла
бүрхөөжэ,
Атар тарган
Адууһа малнууд
бэлшэнэ.
Хони хурьга
Хорёод жэлдэ
адуулһан
Суута басаган
Совет ороноо
магтана.
Хүсэтэ комбайн
Хүсэд шудалан
жолоодожо,
Комсомолец хүбүүн
Хонгёо дуунь
дэмжэнэ·
«Алдарта хүнүүдэйм
Ажалай эрхим
аша,
Эрэлхэг бидэнэй
Эршэтэ тэмсэлэй
үрэ—
Хабтагай таряалан
Колосоо ганхуулан
алтаржа.
Һэбшээндэ долгилон,
Хадалгада уряална
намжааран.
Хүсэтэ, оньһото
Комбайн машинатан
түрүүлжэ.
Хуряалгада оробо
Хурдан темптэн
бултааран...
Артелиин халуун
Ажалай долгин
эбхэржэ,
Эхэ орондоо
Эрхим шэниисэ
тушааба
Түрэл колхозник
Түсэбөө үлүүлэн
дүүргэжэ.
Багша Сталиндаа
Баярай рапорт
хүргэбэ»
Намарай һалхин
Нюурым эльбэн
һэбшээлнэ.
Омог жаргалтай
Оронойм намар
сэлгеэхэн,
Сэдьхэлдээ баяртайб.
Сээжэ зүрхэм
сэнгүүхэн.

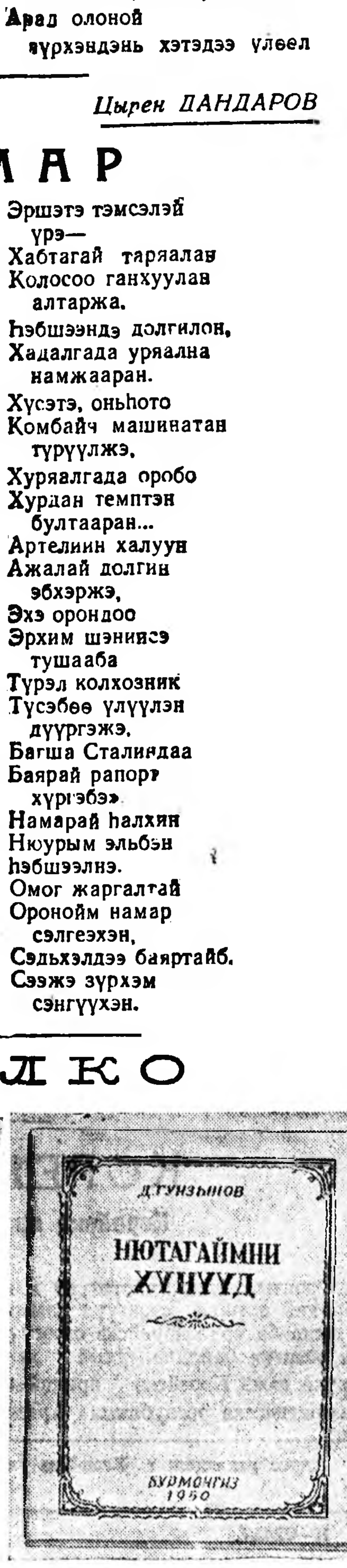
НОМОЙ ПОЛКО

Бурмонгиз һаяын үдэрнүүдтэ иимэ номуудые хэблэн гаргаба:

«Ажалай баяр»—авторынь Барадий Мунгонов. Тираж 4000. Хэмжүүрынь, 2,56 хэблэлэй хуудаһан. Сэнгынь 1 түхэриг 80 мүнгэн. Советскэ хүнүүдэй баатарлиг ажал тухай рассказууд энэ ном соо оруулагданхай.

«Нютагаймни хүнүүд» — авторынь Даши-Жамсо Гунзынов. Тираж 4000. Хэмжүүрынь 2,56 хэблэлэй хуудаһан. Сэнгынь 1 түхэриг 80 мүнгэн. Ород ба бурят-монгол арадуудай хани барисаан, тэдэнэй шэн габьяата ажал, сэнгэлиг хүхюун ажабайдал тухай рассказуудһаа тус ном бүридэнхэй.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида хандалга

Дэлхэйн арадууд Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци байгуулхадаа тэрээндэ тон ехээр этигэн найдаhан байгаа. Тэдэ этигэл найдабаринуудай эгээн ехэнь—эб найрамдалда этигэл найдабари болоно.

Гэхэ зуура, дайн хадаа мүнөө зарим арадуудай амгалан ажабайдалые эбдээд, үглөөдэр бүхы хүн түрэлтэнэй амгалан ажабайдалай эбдэгдэхэ аюул тохёолдуулжа байна. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида өөhэдынгөө правительствонуудаар түлөөлэлгэтэй ба мүн үшөө түлөөлэгдөөшьегүй бүхы арадуудай найдаhан тэрэ гол найдабарие Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин хэрбээ хангажа шадаагүй hаа, хүн түрэлтэнэй ажана түбшэн ба амгалан байдалые тэрэнэй хангажа шадаагүй hаа, энэнь юунhээ болоноб гэхэдэ, бүгэдэниитын эб найрамдал туйлаха гансахан арга боломжые — бүгэдэниитээрээ зүблэрхэ ябадалые хэрэгсээдэггүй хүсэнүүдэй нүлөөн доро орохонhоонь тохёолдоно.

Хүн түрэлтэнэй үшөө найдажа байгаа найдабаринуудые хангаха гэжэ хэрбээ хүсөө hаа, Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци хадаа энэнэй эмхидхэгдэхэ үдэрhөөнь хойшо арадуудай заажа үгэhэн замда бусаха ёhотой, энэ замдахи түрүүшын алхам болгон агуу-ехэ табан гүрэнүүдэй — США-гэй, Франциин, Советскэ Союзай, Англиин ба Хитадай арадай республикын конференци дары зарлажа, арсалдаануудые зүбшэн хэлсэхэ ба эб найрамдалай ёhоор шиидхүүлхэ ёhотой.

80 оронуудай делегадуудhаа бүридэн, эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэнэй үнэнтэ голос болоhон, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс хадаа эб найрамдал hэргээлгэдэ ба сахилгада, бүхы оронуудай хоорондо, тэдэнэй социальна системэнүүдhээ дулдыдангүйгөөр, этигэлсэхэ ябадал hэргээлгэдэ, сахилгада зорюулагдаhан иимэ дурадхалнуудые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин ба элдэб оронуудай правительствонуудта харюусалга даалгадаг хуули гаргалгын органуудай дары хаража үзэхыень шухалашалан эринэ гэбэл:

1. Кореядэ мүнөө хэгдэжэ байгаа дайн корейскэ арадта тоо томшогүй зоболон ушаруулхаhаа гадна, мүн дэлхэйн шэнэ дайн боложо hүжэрхэ аюул тохёолдуулжа байhанда hанаата болоод, бидэнэр хадаа энэ дай зогсоохые, гадаадын арминуудые Кореяhээ гаргахыень, Кореяын хоёр талануудай хоорондохи дотоодын конфликтые корейскэ арадай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар, эб найрамдалай ёhоор шиидхэхыень шухалашалан эринэбди. Хитадай арадай республикын түлөөлэгшэдые оруулалсаhан хүсэд составтай Аюулгүйн Соведээр энэ асуудалай шиидхэглэхые шухалашалан эринэбди. Хитадай Тайван (Формоза) арал дээрэ американска сэрэгүүдэй интервенциие ба Вьетнамай республикада эсэргүү дайнай ябуулгануудые зогсоохыень. тэрэшэлэн дэлхэйн дайнай тохёолдохо аюул зайсуулхые уряалнабди.

2. Германиие ба Японие дахинаа зэбсэгжүүлхэ ябадал хорижолhон уласхоорондын хэлсээнүүдые эбдэхэ алибаа hэдэлгэнүүд ба хэмжээнүүдые эрид шууд буруушаанабди. Эдэ hэдэлгэнүүд ба хэмжээнүүд эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аюул тохёолдуулна. Нэгэдхэгдэhэн ба буу зэбсэгүүдээ хуряагдаhан Германитай, тэрэшэлэн Японитой эбэй договор баталхые, мүн эзэмдэлгын сэрэгүүдые элэ хоёр оронуудhаа гаргахыень эрид шууд эринэбди.

3. Арадуудые бэеэ даагаагүй ба колониальна дарлалтын байдалда хүсөөр барижа байха гэhэн hэдэлгэнүүдые эб найрамдалай хэрэгтэ аюултайда тоолоод, тус арадуудай эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ дааһхай байха эрхэнүүдые соносхонобди. Расова газаашалгын алибүхы формонуудта эсэргүү байнабди, юундэб гэхэдэ, тэдэ формонууд хадаа арадуудай хоорондо харшалалдаа үүдхэхэhээ гадна, мүн амгалан байдалда аюул тохёолдуулна.

4. Агресси тухай ойлгомжые худхуулжа, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ гадаадын хамаархалга хэхын тула шалтаг олгохо гэhэн агрессорнуудай hэдэлгэнүүдые элирүүлэн сохихо ябадал шухалада тоолонобди. Политическэ, стратегическэ ба экономическа алибаа бодомжонууд, али нэгэн гүрэндэхи дотоодын байдалтай гү, али дотоодын конфликтнуудтай холбоотой ямаршье шалтагаанууд хадаа ондоо гүрэнэй хэрэгүүдтэ алишье гүрэнэй зүгhөө зэбсэгээр хамаархалгые зүбтүүлхэ ёhотой. Ямаршье шалтаг дурдажа ондоо гүрэндэ эсэргүүгээр зэбсэгтэ хүсэ түрүүлэн хэрэглэhэн гүрэнэй гэмтэ ябуулгань — агресси гээшэ.

5. Шэнэ дайнай пропаганда хадаа арадуудай амгалан ёhоор харилсаха ябадалда туйлай ехэ аюул тохёолдуулна, хүн түрэлтэндэ эсэргүү айхабтар ехэ гэмтэ ябадалнуудай нэгэн болоно гэжэ тоолонобди.

Ямаршье формотойгоор шэнэ дайнай пропаганда хэhэнэй түлөө хуулиин харюусалга хараалан, эб найрамдал сахин хамгаалха тухай хуули гаргахыень уряалжа бүхы оронуудай парламентнуудта ханданабди.

6. Гражданска хүн зониие гам хайрагүйгөөр олоорнь хюдалга хадаа хүн түрэлтэндэ эсэргүү гэмтэ ябадал гэжэ бүхы үнэн сэхэ хүнүүд, өөhэдынгөө политическэ үзэл бодолнуудhаа дулдыдангүйгөөр, тоолоно. Кореядэ хэгдэhэн гэмтэ ябадалнуудые, тусхайлан хэлэбэл, генерал Макартурай харюусалга тухай асуудал уласхоорондын авторитетнэ комиссиин хаража үзэхые эринэбди.

7. Сэрэгэй бюджедүүдэй хүндэ хүшэрые үзэжэ байгаа арадуудай шухала эрилтэнүүдые хараадаа абажа, бүхы хүн түрэлтэндэ бата бэхи ба удаан сагай амгалан байдал хангахые хүсэжэ, бидэнэр иимэ дурадхалнуудые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин, парламентнуудай ба арадуудай үзэмжэдэ дамжуулнабди:

Бүхы түрэлэй атомна, бактериологическа, химическэ зэбсэгые, хоронуудые, радиоактивна ба бусад бүхы олоор хюдалгын хэрэгсэлнүүдые заатагүй хоримжолхо;

Эдэ зэбсэгүүдые түрүүлэн хэрэглэhэн правительствые сэрэгэй гэмтэн гэжэ соносхохо.

Арадуудай үмэнэ өөрынгөө харюусалгые мэдэрэн, Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс болбол гурбанай нэгэhээ хахадтань хүрэтэр хэмжээтэйгээр бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые — газарай, агаарай ба уhан-сэрэгүүдэй хүсэнүүдые 1951—1952 онуудай турша соо прогрессивнээр, нэгэндоро ба тэгшээр хорооохыень дурадхан, агууехэ оронуудта хүндэтэ уряатайгаар хандана.

Иимэ хэмжээн хадаа яаралтайгаар зэбсэглэхэ ябадалда эрид хизаар табиха ба агрессиин аюулые багадхаха байна. Энэ хадаа бүхы арад зондо хүндөөр буудаг гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые хүнгэдхэхэ ябадалда туhалха. Энэ хадаа уласхоорондын этигэлсэлгэ hэргээлгэдэ ба ямаршье байгууламжатай бүхы гүрэнүүдэй хоорондо шухала холбоо барисаа hэргээлгэдэ мүн лэ туhалха байна.

Атомна зэбсэг ба хүнүүдые олоор хюдаха бусад түрэлэй зэбсэгые, тэрэшэлэн юрын зэбсэглэлгэ хоримжолхо, буу зэбсэгүүдые хорооохо тушаа хиналта хадаа техническэ талааараашье бэелүүлэгдэжэ шадагдаха байна гэжэ конгресс мэдүүлнэ.

Авторитетнэ инспекцитэй уласхоорондын хиналтын орган Аюулгүйн Соведэй дэргэдэ байгуулагдаха зэргэтэй. Энэ органой уялгань—буу зэбсэгүүдые хорооохо тушаа, тэрэшэлэн атомна, бактериологическа, химическэ ба олоор хюдаха бусад түрэлэй зэбсэг хоримжолхо ябадал бэелүүлгэ тушаа хиналта болохо ёhотой.

Энэ хиналтань орон бүриин соносхоhон сэрэгэй хүсэнүүдтэ, бии байгаа зэбсэглэлдэ ба зэбсэг үйлэдбэрилгэдэ хамаадахаhаа гадна, мүн нүлөө ехэтэй байхын тула, юу хэхэб гэхэдэ, соносхогдоhонhоо гадуур багсаагдаhан сэрэгэй хүсэнүүдые, бии байгаа зэбсэглэлые ба зэбсэг үйлэдбэрилгые уласхоорондын хиналтын комиссиин эрилтээр шалгаха ёhотой.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооохо тухай эдэ дурадхалнууд хадаа эб найрамдалай тала баригшадай аласай уг зорилго, зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ ба бүрин түгэсөөр хуряаха замдахи түрүүшын шата мүн.

Яаралтайгаар зэбсэглэхэ зэргээр хүсэнүүдэй тэнсүүри бэдэрхэ ябадал амгалан байдал хангажа шадахагүй гэжэ ойлгон мэдэрээд, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс болбол энэ дурадхаhан хэмжээнүүднай алишье талада сэрэгэй үлэмжэ эрхэ олгохогүй гэжэ, дайе заабол зайсуулха, аюулгүй байдал хангаха ба дэлхэйн бүхы арадуудай ажана тэниглэн байдал дээшэлүүлхэ гэжэ баталан хэлэнэ.

8. Сэрэгэй экономикодо хэлэ хэдэн оронуудай шэлжэн оролго хадаа оронуудай хоорондын экономическа холбоо барисаае ба түүхэй эдүүдээр, мүн промышленностиин элдэл хэрэгсэлнүүдээр аргаа хэхэ ябадалые улам ехээр эбдэжэ байhан тушаа, олон арадуудай ажамидаралай хэм гэмжээндэ тон муугаар нүлөөлжэ байhан тушаа, ажахын прогрессэ ба бүхы оронуудай хоорондын зохистой хани харилсаанда hаад тойбо хэжэ байhан тушаа, эсэсэй эсэстэ эб найрамдалай хэрэгтэ аюул тохёолдуулха конфликтнуудай эшэ үндэhэн боложо байhан тушаа анхарал хандуулнабди. Бүхы оронуудай хүн зоной ажамидаралай интересүүдые үндэhэ болгон, уласхоорондын оршон байдалые заhаруулха гэжэ эрмэлзэн, бидэнэр хадаа ямарааршье экономическа газаашалга хэхэ ябадал зайсуулха, арадуудай эрилтэнүүдые хангаха, ехэ ба бага гүрэнүүдэй национальна экономикын хүгжэлтэ, экономическа хүгжэлтэ хангаха, алишье талада ашагтай условидо элдэб оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай нормальна харилсаануудые hэргээхэ гэжэ дурадханабди.

9. Арадуудай хоорондын культурна холбоо барисаануудые эбдэлгэ хадаа хахасуулан таhалха, харилсан ойлголсолго үгы хэхэ аюул тохёолдуулха, хоорондоо этигэлсэхэгүй ябадалай оршон байдал бии болгохо ба дайн сэрэгэй пропагандада туhа дүхэм болохо байна гэжэ, нүгөө талаhаа, арадуудай хоорондын культурна холбоо барисае бэхижүүлгэ хадаа эб найрамдалай түлөө ниитэ тэмсэлдэ харилсан ойлголсохо ба этигэлсэхэ условн хангаха байна гэжэ тоолоод, бидэнэр болбол арадуудай хоорондын культурна холбоо барисаа hайжаруулгада, арадуудай культурна баялигые харилсан шудалха ябадалда туhалха уряатайгаар бүхы правительствонуудта ханданабди. Культурын ажал-ябуулагшадай уласхоорондын конференцинүүдые эмхидхэлгэдэ, бусад оронуудтай хоорондоо ябалсалгада, ондоо арадуудай номуудые олоор хэблэлгэдэ ба тэдэнэй искусствотай танилсалгада туhа хүргэхые дурадханабди.

10. Арадуудай найдаhан этигэл найдабаринуудые хангахыень Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие уряалха зуураа, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет байгуулhан тухайдаа тэрээндэ дуулганабди, энэ Соведнай Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида ороhон оронуудай ба мүн тэрээндэ ороодүй оронуудай, мүнөө үшөө бэеэ даагаагүй ба колониальна байhан оронуудайшье арадуудые оруулалсан, дэлхэйн бүхы арадуудай түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн түлөөлэлгэтэ орган мүн.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет хадаа бүхы оронуудай хоорондын эб найрамдалта хани харилсаа бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ тушаа өөртөө даажа абаhан уялгануудаа хэрэг дээрэ дүүргэлтэ болгохыень Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида дурадхаха байна. Энэ Соведнай бүхы арадуудай ажамидаралай интересүүдтэ харюусаха, бата бэхи ба удаан сагай эб найрамдал хангаха үндэр дээдэ зорилго өөртөө даажа абахань. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет хадаа бии байгаа бэрхэшээлнүүдые дабаха, дааhан үүргээ дүүргэхэ тухайдаа хүн түрэлтэниие найдуулха байна.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн ноябриин 18-най ба 20-ной пленарна заседанинууд

«ООН-оор дамжуулан эб найрамдал туйлаха 20 жэлэй программые зохёохо» асуудалые ООН-эй Генеральна Ассамблейн ноябриин 18-най заседани дээрэ зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө.

ООН-эй Генеральна секретариин табиhан «меморандум» соо хэлэгдэhэн «программа» гэдэгынь энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үндэhэ hуури болоhон байна. Энэ асуудал тушаа резолюциин проектые 9 оронуудай делегацинууд (Гаити, Канада, Колумби, Ливан, Пакистан, Филиппины, Чили, Швеци ба Югослави) оруулба. Генеральна секретариин меморандумай бүлэгүүдые хаража үзэхые ба хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүд тухай Генеральна Ассамблейн 6-дахи сесси дээрэ мэдээсэхыень ООН-эй зохихо органуудта тус проект дурадхана.

Советскэ Союзай делегаци тус асуудал тушаа өөрынгөө резолюциин проектые оруулба, тэрээн соонь, эб найрамдал туйлаха 20 жэлэй программа зохёохо тухай асуудалай табигдаhаниинь hайшаагдана, мүн энэ программые саашадаа зохёон болбосоруулха үедөө тэрээн дотор иимэ юумые хараалхань шухалада тоологдоно гэбэл:

а) Хитадай арадай республикын түлөөлэгшын хабаадалгатайгаар, гүйсэд ба хуулита составаараа Аюулгүйн Соведэй байха ябадалые хараада абажа, Аюулгүйн Соведэй сессинүүдые үе үе болоод хэжэ байха;

в) Аюулгүйн Соведэй хүдэлмэридэ нэгэн hаналтай байха принципые хэлбэришэгүйгөөр сахиха;

с) Атомна зэбсэг ба хүнүүдые олоор хюдалгын бусад түрэлэй буу зэбсэгүүдые үгэ дуугүйгөөр хорихо, гэхэтэй хамта энэ хорилто бэелүүлхэ ябадалда хиналта тогтоохо;

д) Аюулгүйн Соведэй мэдэлдэ Соведэй саг үргэлжын гэшүүдээр олгогдоhон сэрэгүүдэй тоо ба ямар түрэлэй байхые тодорхойлхо хэлсээе ООН-эй Уставай 43-дахи статьятай зохилдуулан хэрэглэхэ, Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүдэй олгоhон эдэ хүсэнүүдэй юрэнхы тоо ба состав тушаа тэгшэ эрхын принципые хэрэглэхэ, Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын ямар нэгэн гэшүүнэй зохихо хүсэлые баримталан, Аюулгүйн Соведэй гаргаhан тусхай шиидхэбэринүүдэй ёhоор, заагдаhан принципhээ зарим зарим сухарилта хэхэ ябадал зүбшөөхэ;

е) экономическа гээгдэнги оронуудта хододоо бэшэшье hаа, олонхи ушарнуудта ООН-оор дамжуулан техническэ туhаламжа үзүүлхэ. Тиихэдээ, иимэ туhаламжа үзүүлхэ ябадал хадаа экономическа гээгдэнги оронуудай дотоодын ресурснуудые, национальна промышленность ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ, тэдэнэй экономическа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ ябадалда зорюулагдаhан байха ёhотой ба туhаламжа хүргэжэ байгаа оронуудта политическэ, экономическа гү, али сэрэгэй үлэмжэ эрхэнүүдые олгохо эрилтэ байха ёhогүй;

ф) бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсангүйгөөр, бусад оронуудай суверенитедые хүндэлхэ ба тэгшэ эрхэтэй байха үндэhэ hуури дээрэ, уласхоорондын худалдаа наймаае газаашалалгагүй. хүгжөөхэ.

Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо А. Я. Вышинский үглөөнэй пленарна заседани дээрэ үгэ хэлээ. Тэрэнэй үгые делегадууд угаа ехэ анхаралтайгаар сонособо.

Уласхоорондын эб найрамдалые ба арадуудай аюулгүй байха ябадалые сахиха ба бэхижүүлхэ ябадалда зорюулагдаhан бүхы хэмжээ-ябуулганууды, хэрбээ эдэ хэмжээ-ябуулгануудынь энэ зорилгодо үнэхөөр зорюулагдаhан байгаа hаа, ООН-эй хэмжээн дотор, мүн энэ хэмжээнэй газаа тээшье Советскэ Союз дэмжэхээр бэлэн гэжэ А. Я. Вышинский тэмдэглэбэ. Эб найрамдал ба аюулгүй байха ябадал бэхижүүлхэ талаар ООН-эй үзэмжэдэ Советскэ Правительствын оруулhан гол дурадхалнууд тухай Вышинский hануулба. Эдэ дурадхалнуудай зариманиинь Генеральна Ассамблейн абаhан hайшаан дурадхалнуудай үндэhэ hуурины болоhон байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Шэнэ дайнай аюулые зайлуулха тухай декларациин проектые Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ СССР-эй делегаци тус сесси дээрэ оруулаа. Советскэ делегациин дурадхалнуудые Генеральна Ассамблейн буруушааhан болбошье, Советскэ Союз өөрынгөө зорилгонуудые бэелүүлхэ түлөө тэмсэлые хойшолдоо зогсоохогүй ба эдэ зорилгонуудай шадаал hаа түргэнөөр, шадаал hаа гүйсэдөөр туйлагдаhан байхын тулада бүхы хүсэеэ зорюулха байха гэжэ Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо тэмдэглэбэ.

Генеральна секретариин меморандумай гол пунктнууд тушаа советскэ делегациин хараа бодолые А. Я. Вышинский тодорхойгоор хэлэбэ.

Эб найрамдалые ба уласхоорондын аюулгүй байха ябадалые бэхижүүлхэ тушаа өөрынгөө дурадхалнуудые табиха зуураа, Советскэ Правительство болбол эдэ дурадхалнуудые хаража үзэхөөр бэлэн байhанаа хододоо мэдүүлhэн ба мүнөөшье мэдүүлжэ байна гэжэ А. Я. Вышинский хэлэбэ. Тиимэhээ, Советскэ Правительство эб найрамдалай 20 жэлэй программые ООН-эй зохёохо гэhэн дурадхалые hайшаана. Хүйтэн дайн гэдэгтэ эсэс табихын ба эб найрамдал бэхижүүлхэ ябадалда туhалхын тула зохихо хэмжээнүүдые ООН-оор дамжуулан амжалтатайгаар абажа болохо тухай меморандум соо хэлэгдэhэн hанал бодолые Советскэ Правительство дэмжэнэ.

ООН-дэ Хитадай байлсаха тухай асуудалай шиидхэгдээгүй байhан сагта ямар нэгэн прогрессые хамталаа туйлажа болохогүй гэhэн меморандум соохи мэдүүлгые Советскэ Правительство зүбшөөнэ гэжэ Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо хэлэбэ. Меморандум соо хэлэгдэhэн хэдэ хэдэн дурадхалнуудые, Генеральна Ассамблейн дүрбэдэхи сесси дээрэ абтаhан директивэнүүдые үндэhэ болгон, атомна энерги тухай асуудалаар хэлсээ дахин хэхэ, ямаршье түрэлэй буу зэбсэгүүдые хаража үзэхэ ба хорооохо тушаа хэлсээнүүдые баталха гэхэ мэтын дурадхалнуудые дэмжэхээр бэлэн байhанаа Советскэ Правительство хэрэг дээрээ харуулаа гэжэ Вышинский мэдүүлбэ.

Гэхэтэй хамта, Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо хадаа Генеральна секретариин меморандум соо байhан хэдэн ехэ дутагдалнуудые тэмдэглэбэ. Нэн түрүүндэ, Вышинский меморандумай нэгэн талатай шэнжэ шанарые зааба. Жэшээлхэдэ, Аюулгүйн Соведэй заседанинуудые үе үе болоод зарлаха тухай асуудал меморандум соо табигдана, тиихэдээ, Соведтэ Хитадай түлөөлэлгэ тухай асуудал огто алгасан гарагдаа.

Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүдэй нэгэн hаналтай байха принципые хэрэглэхэ ябадалые хизаарлаха тухай асуудалаар, атомна энергидэ хиналта тогтоохо принцип тушаа ба бусад асуудалнуудаар тус меморандум дотор хэлэгдэhэн дурадхалнууд · абтажа болохогүй гэжэ заагаад, меморандумай пунктнуудые А. Я. Вышинский шүүмжэлээ. Генеральна секретариин меморандум хадаа атомна зэбсэг хорихо тухай асуудалые тойрожо гараа гэжэ Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо зааhан байна. Тус меморандум хадаа США-гэй зонхилхы нюурнуудай ба англо-американска блогой номнолшонь мүн гэжэ А. Я. Вышинский түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай дайсад хадаа Стокгольмско Уряада гар табиhан 500 миллион үнэн сэхэ хүнүүдые «урбагшад» гэжэ соносхоод, энэ түүхэтэ документые галзуу муухайгаар угтаа гэжэ Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо зааба. Олон мянгаад политическэ элитэ ехэ ажал-ябуулагшад, наукын, искусствын, литературын ба элдэб шажанай түлөөлэгшэд Стокгольмско Уряада гар табяа гэжэ А. Я. Вышинский hануулба. Энээнтэй дашарамдуулан, А. Я. Вышинский хадаа эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессые таhалдуулха гэжэ hэдэhэн английска правительствын ааша тухай hануулба.

Гадаадын худалдаа наймаанай талаар США-гэй үргэнөөр хэрэглэдэг газаашалалга тухай асуудал меморандум соо дурсагдаагүй гэжэ Вышинский тэрэшэлэн заагаа.

Генеральна секретариин меморандумай бүхы пунктнуудые шэнжэлэн дүгнэхэ зуураа, А. Я. Вышинский болбол Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ hанал бодолоо хэлсэхэ ябадалые хараадаа абажа, энэ меморандумай дахин шэнээр зохёогдохые Советскэ делегаци шухалада тоолоно гэжэ мэдүүлбэ. Советскэ Союз энэ хэрэгтэ али болохо туhаламжа үзүүлхээр бэлэн.

ООН-оор дамжуулан эб найрамдал туйлаха 20 жэлэй программые зохёохо талаар саашадаа хэгдэхэ хүдэлмэридэ тодорхой хүтэлбэри үгэхэ резолюцие Генеральна Ассамблей абаха ёhотой гэжэ Советскэ Союзай делегаци тоолоно гэжэ А. Я. Вышинский мэдүүлбэ. Советскэ Союзай делегациин оруулhан резолюциин проект эдэ эрилтэнүүдтэ бүрин харюусана. Эб найрамдал туйлаха эрид при[...] мые ООН-эй зохёохыень ү[...] хүсэhэн делегацинууд Сов[...] Союзай делегациин табиhан [...] люциин проектые дэмжэхэ б[...] гэжэ А. Я. Вышинский түгэ[...] дөө хэлэбэ.

Тэрэнэй hүүлээр үгэ хэ[...] Филиппинын, Швециин ба Д[...] түлөөлэгшэд ООН-эй Гене[...] секретариин меморандумые б[...] делегацинуудай резолюциин п[...] тые hайшааhан байна. Фили[...] скэ делегат Ромуло СССР-эй [...] легациин резолюциин про[...] буруушааба.

Польшын делегациин толго[...] шо С. ВерблОвский үгэ хэ[...] тус меморандум уласхоор[...] харилсаануудай хүшэр хүнд[...] лоhон үнэн шалтагаануудые [...] нагүй, энээндэ хэн гэмтэй б[...] ниие заанагүй гэжэ тэмдэ[...] США-гэй гадаадын политика[...] даа арадуудай аюулгүй байха[...] дал ба болото эб найрамда[...] тоохо ябадалда hаал хэнэ [...] Польшын түлөөлэгшэ хэлэб[...] гүрэнүүдэй резолюциин прое[...] даа эб найрамдалай аша т[...] хэгдэхэ ямаршье горьтой ябу[...] нуудые дурадханагүй гэжэ [...] тэмдэглэбэ. ВерблОвский энэ [...] ектые буруушааhан ба СС[...] делегациин проектын резол[...] hайшааhан байна.

Канадын түлөөлэгшэ 9 де[...] цинуудай резолюциин прое[...] дэмжээд, СССР-эй делегаци[...] золюциин проектые буруушаа[...]

БССР-эй түлөөлэгшэ К. В.[...] селев 9 делегацинуудай ре[...] циин проектые эридээр буру[...] hан ба СССР-эй делегациин [...] люциин проектын түлөө голос[...] хыень Генеральна Ассам[...] уряалhан байна.

Үдэрэй заседани дээрэ Юг[...] виин, Ливанай ба Колумбиин [...] лөөлэгшэд үгэ хэлэжэ, Генер[...] секретариин меморандумые [...] hан ба 9 делегацинуудай ре[...] циин проектые дэмжэhэн бай[...]

«ООН-оор дамжуулан эб [...] рамдал туйлаха 20 жэлэй прог[...] ма зохёохо» гэhэн асууд[...] ноябриин 20-ной үглөөнэй засе[...] ни дээрэ зүбшэн хэлсээ.

Израилиин ба Франциин тү[...] лэгшэд Генеральна секрет[...] меморандумые магтажа, 9 де[...] цинуудай резолюциин проек[...] дэмжэбэ.

Украинска ССР-эй деле[...] толгойлогшо А. М. Барано[...] хадаа Генеральна секре[...] меморандумай зарим пункт[...] эридээр шүүмжэлжэ, энэ про[...] мын политическэ нэгэн та[...] байhаниие харуулаа.

Чилиин, Англиин, Гаитиин [...] лөөлэгшэд 9 делегацинуудай [...] золюциин проектые дэмжэбэ.

Чехословакиин делегациин [...] гойлогшо Широкий болбол Ч[...] словакиин делегаци советскэ [...] ектын түлөө голосовалха гэжэ [...] дүүлбэ, ушарынь, тус проект [...] эб найрамдал туйлаха бо[...] программа зохёохо тодорхой п[...] ципүүдые заана.

Советскэ Союзай түлөөл[...] Я. А. Малик болбол эб найра[...] лай тала баригшадай Бүхэдэ[...] Хоёрдохи конгрессэй хүдэл[...] тушаа баримтануудые хаз[...] руулhан английска делегат Я[...] гэгшын хэлэhэн үгые эри[...] шүүмжэлээ. Английска правит[...] ствын зүгhөө полицейскэ хэм[...] нүүдые абаhан ушарhаа, кон[...] Варшавада хүдэлмэрилхэ ба[...] болоhон байна гэжэ Малик мэд[...] бэ. Эб найрамдалай дайсад [...] эб найрамдал хамгаалгын хүд[...] нэй угаа ехэ удхашанарые [...] жа ба багадхажа шадахагүй [...] Советскэ Союзай түлөөлэгшэ [...] гэсхэлдөө мэдүүлээ.

Генеральна Ассамблей ре[...] циин дурадхагдаhан проектые [...] лосовалжа эхилээ.

9 делегацинуудай резол[...] проект түрүүлэн голосовалаг[...] Энэ проект олонхи 51 голо[...] абтаа. 5 делегацинууд (С[...] УССР, БССР, Польша, Чехо[...] ваки) буруушаажа голосовал[...] делегаци hаналаа бариба.

Советскэ Союзай делегации [...] золюциин проект хэhэг хэ[...] голосовалагдаба. Эб найра[...] туйлаха 20 жэлэй программа [...] хёохо тухай асуудалай табиг[...] ниие hайшааха гэhэн дурадх[...] проектын 1-дэхи параграфай т[...] 11 делегацинууд (СССР, Б[...] УССР, Польша, Чехосл[...] Инди, Бирма, Ирак ба бусад) [...] лосовалаа, буруушаажа 27 [...] гацинууд голосовалаа, 17 де[...] ци hаналаа бариба.

Резолюциин советскэ прое[...] бусад пунктнуудынь олонхи г[...] соор буруушаагдаа.

«ООН-оор дамжуулан эб [...] рамдал туйлаха 20 жэлэй прог[...] ма» зохёохо тухай асуудалы[...] раже үгэжэ энээгээр дүүрэбэ.

Харюусалгатай редакт[...]
орлогшо Ц. Б. БУДА[...]

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

Фронтын бүхы участогууд дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска ба урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаануудые хэжэ байна гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин ноябриин 24-дэ дамжуулhан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Анчжугай (Аньсю) хойто ба Токусен райондо Арадай армиин сэрэгүүд энээнэй урда тээ байhан газартаа байлдаануудые хэжэ байна.

Зүүн эрье дээрэ Гавсанай хойно ба Генсэнгын урда тээ байлдаанууд боложо байна.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта— 4-52, сельскохозяйственного и пр[...] мышленности—6,84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—02437. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.00[...]